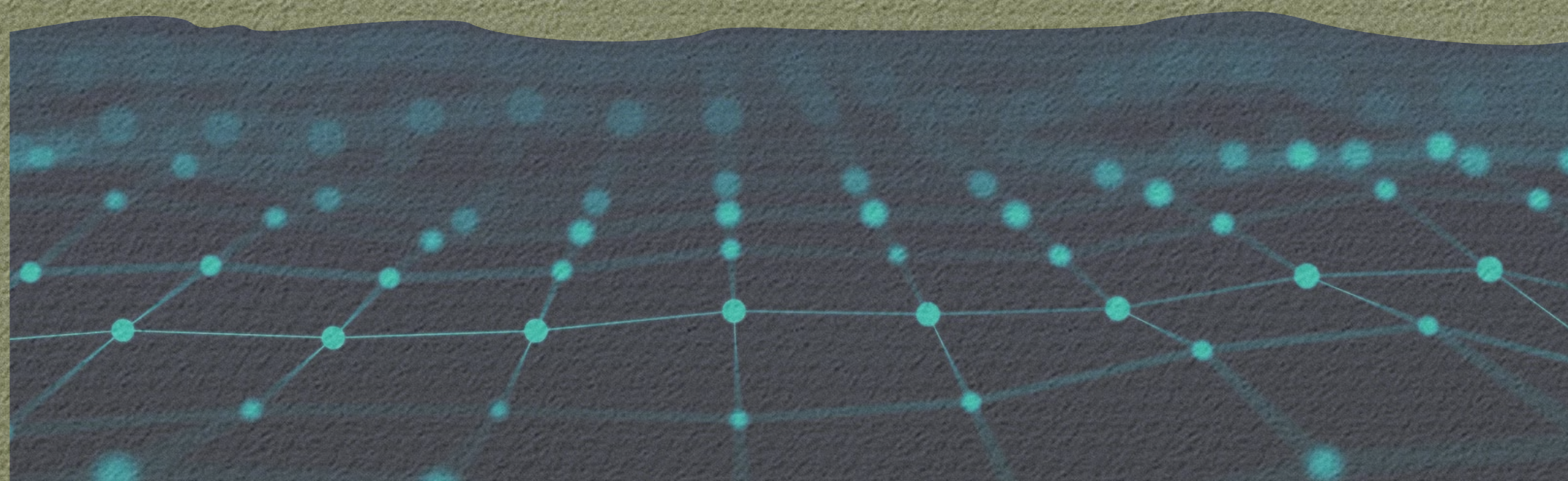

DĚJINY PSYCHOLOGIE

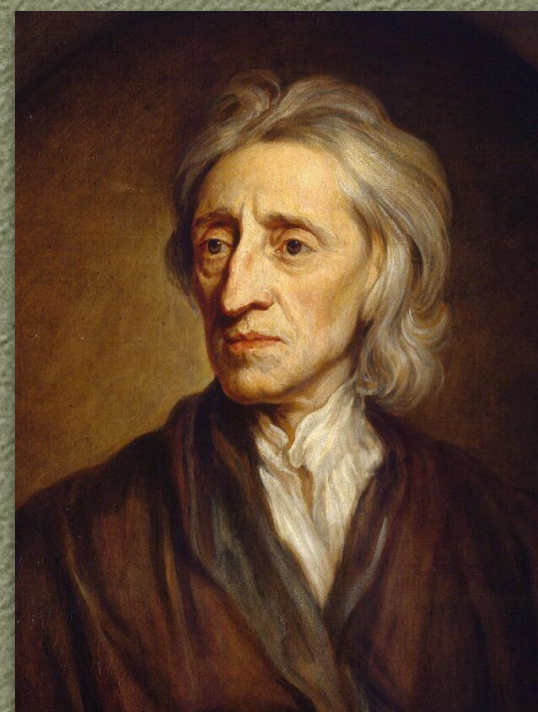
EMPIRISMUS
ASOCIANISMUS

ANGLICKÝ EMPIRISMUS A ASOCIANISMUS

HOBBS, LOCKE, BERKELEY, HUME, HARTLEY, MILL

ANGLICKÝ EMPIRISMUS A ASOCIANISMUS

- Empirismus - rozhodné odmítnutí učení o vrozených idejích, respektive o vrozeném intelektu. Rozhodujícím faktorem lidského poznání je zkušenost - empirie.
- Snaha o nalezení asociačních principů umožňujících organizaci a utřídění vnitřní psychické zkušenosti.
- Metoda - introspekce.

Mill

Hume

Hartley

Berkeley

Hobbes

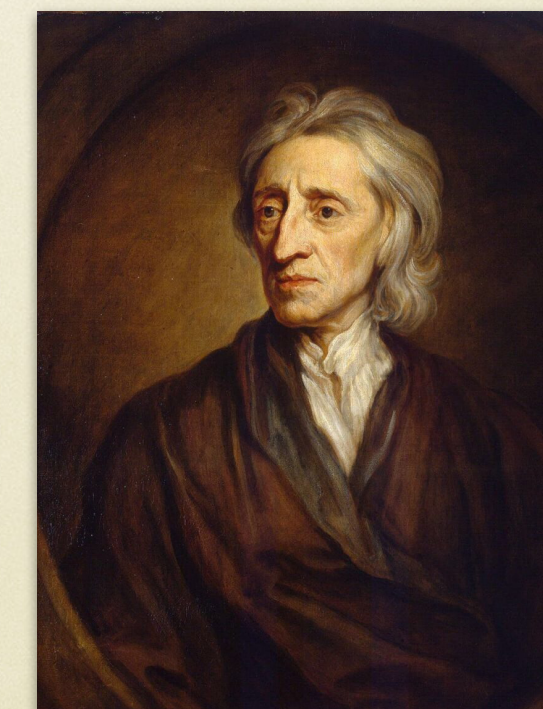
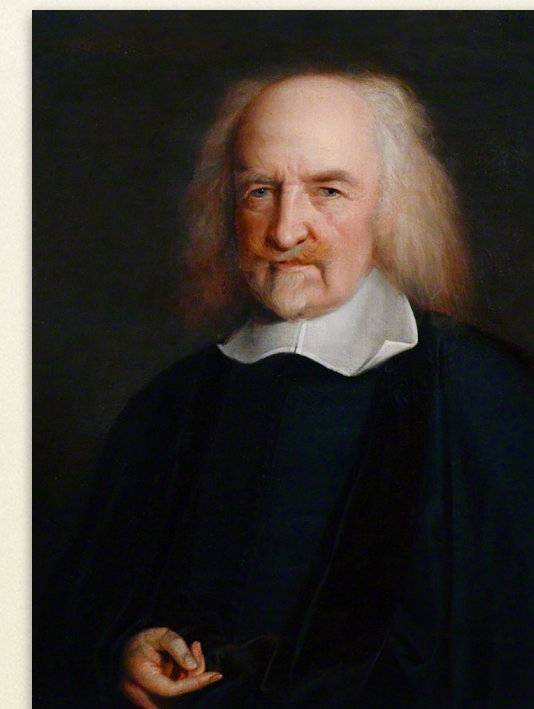
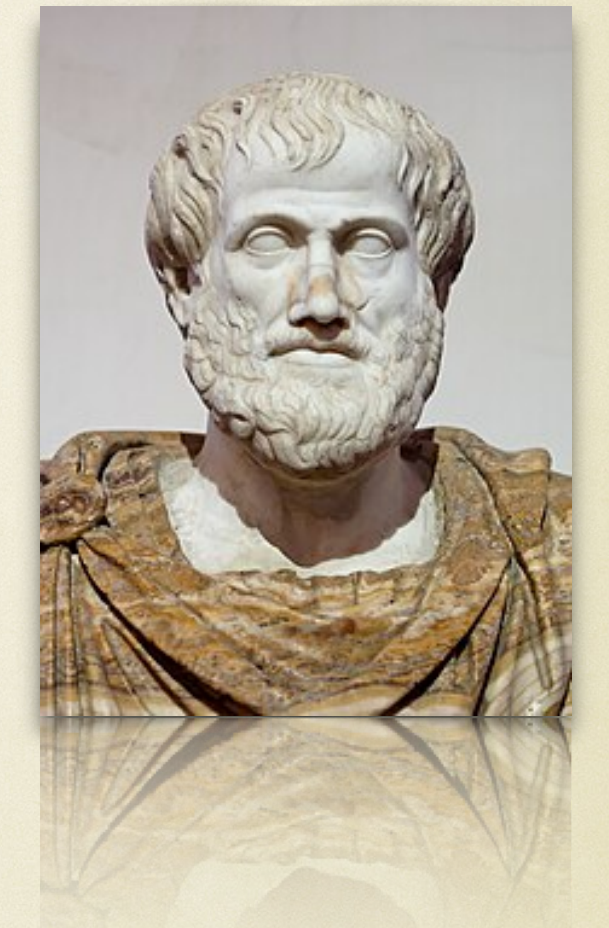
Lock

DŮLEŽITÉ POSTAVY

empirismus

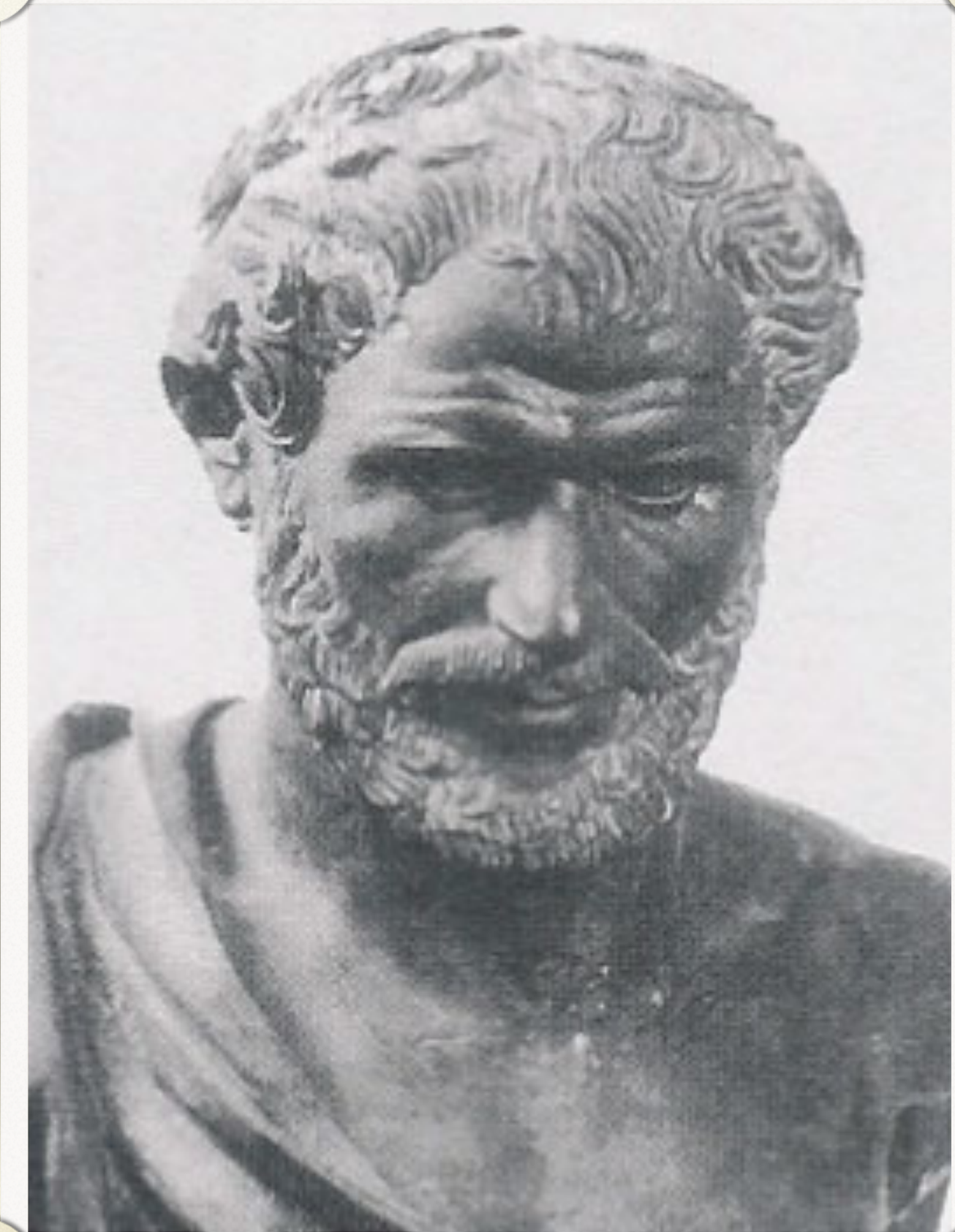
- **předchůdci**

- Aristoteles (384 - 322 př.n.l.)
- Francis Bacon (1561 - 1626)
- Thomas Hobbes (1588 - 1679)
- John Locke (1632 - 1704)
- George Berkeley (1685 - 1753)

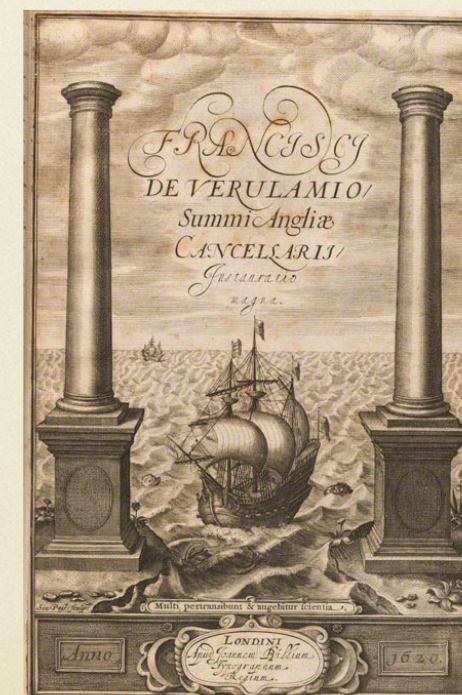
...lidská bytost má poznávací schopnost, díky níž (percepční) zaznamenávání vnějších jevů vede k jejich uchování v paměti, to dá vzniknout zkušenosti a odtud -- „neboli z celé univerzálie, která se usídlila v duši" -- vzniká pravý princip chápání

prof. Daniel Robinson

FRANCIS BACON (1561 - 1626)

- Zakladatel anglického materialismu, empirismu a novodobé experimentální vědy.
- Zdrojem poznání má být především smyslová zkušenost (**empirie**), jejíž výsledky opatrně zobecňujeme na úroveň axiomů ...
... tedy **induktivní metoda**.
- Metody založené na skepticizmu - jsou nový rámec pro vědu.
- dílo: **Novum Organum (1620)**

Francis Bacon

• dílo:

• **Novum Organum (1620)**

• **New Atlantis (1626)**

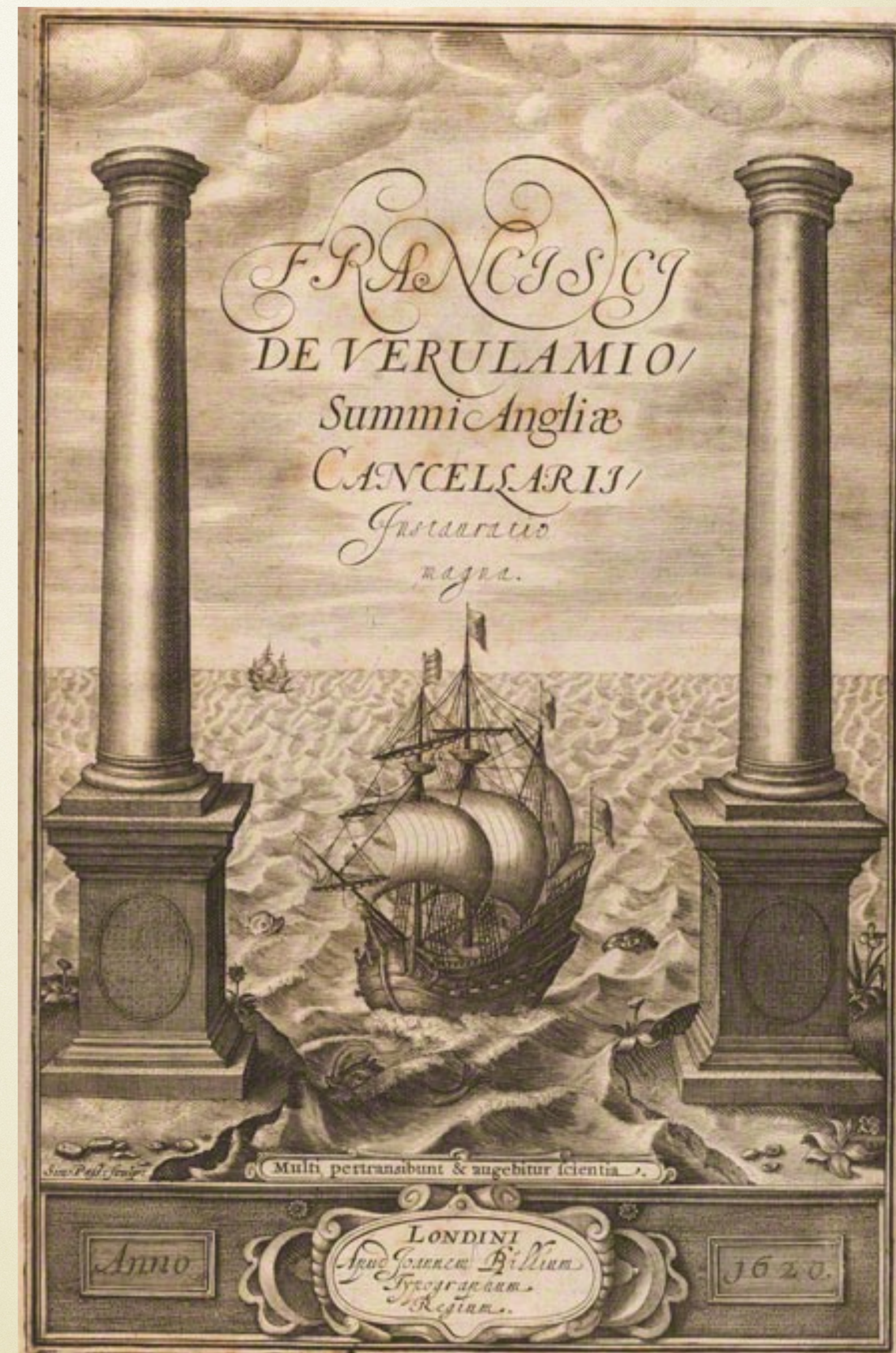
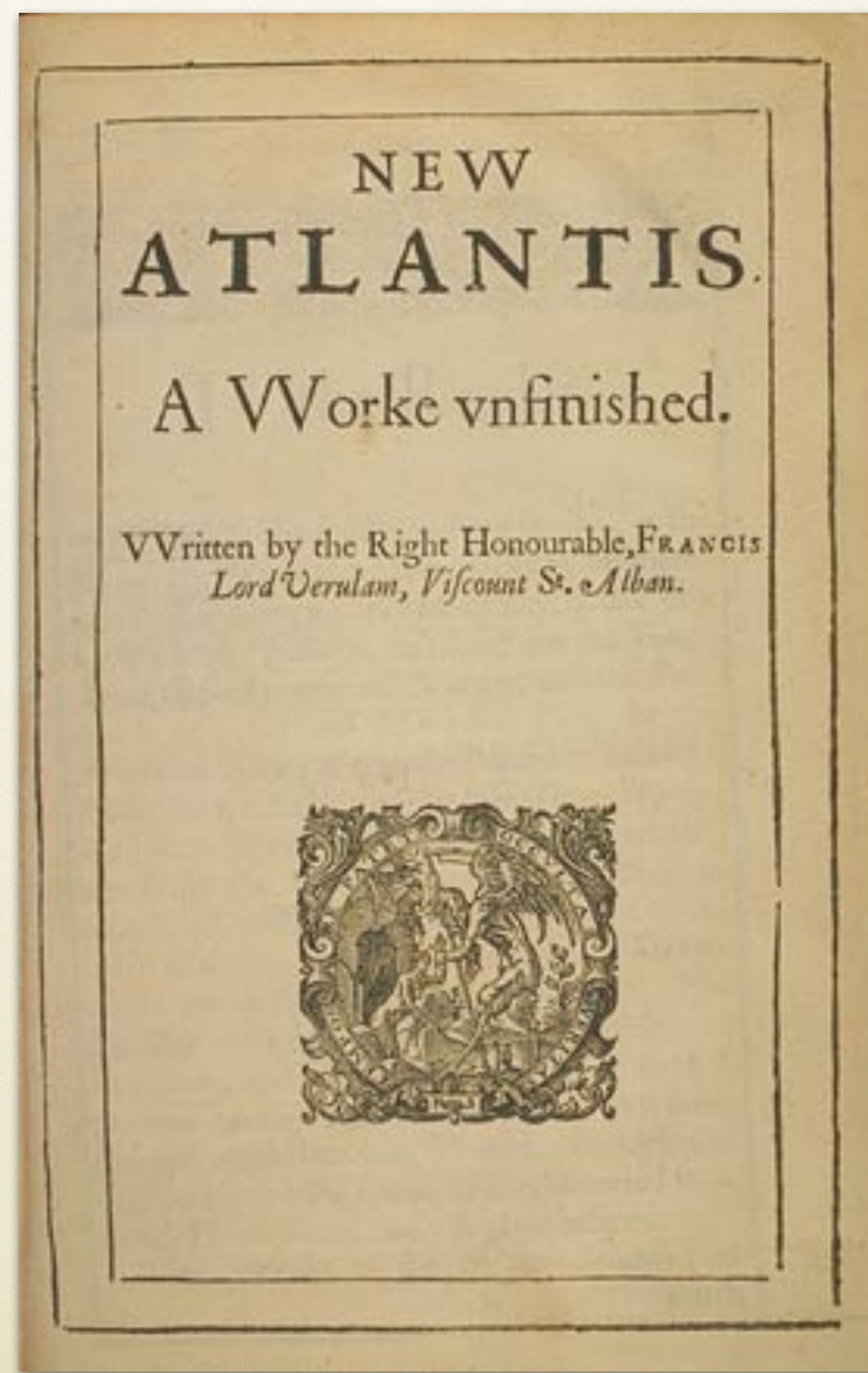
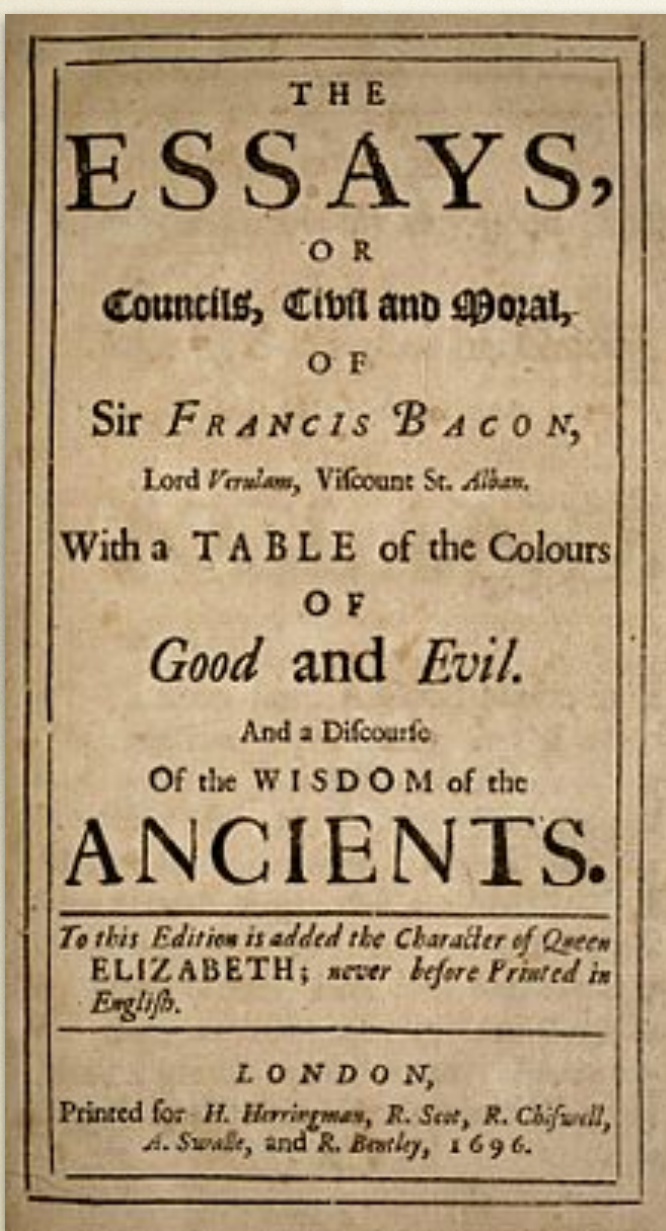
• **Eseje (1597)**

idola **tribus** (idoly **rodu**)

idola **specus** (idoly **jeskyně**)

idola **fori** (idoly **trhu**)

idola **theatri** (idoly **divadla**)

UČENÍ O IDOLECH

- **Idoly jsou překážky objektivního poznání.**
 - 1. Idol lidského rodu (*idola tribus*)
 - 2. Idol jeskyně (*idola specus*)
 - 3. Idol tržiště (*idola fori*)
 - 4. Idol divadla (*idola theatri*)

IDOLA TRIBUS (IDOLY RODU)

- "Lidské chápání je ze své vlastní povahy náchylné předpokládat existenci většího řádu a pravidelnosti ve světě, než nalézá."
- "Lidské chápání, když jednou přijalo názor (ať už jako přijatý názor, nebo jako souhlas samo se sebou), přitahuje všechny ostatní věci k podpoře a souhlasu s ním."
- "Lidské chápání je ze své vlastní povahy náchylné k abstrakci a dává věcem, které jsou pomíjivé, podstatu a realitu."
- "Lidské chápání je neklidné, nemůže se zastavit ani odpočinout a stále se tlačí kupředu, ale marně. Proto si nedokážeme představit žádný konec nebo omezení světa, ale vždy nás nutně napadne, že existuje něco mimo."

Australopithecus robustus

Homo habilis

Homo erectus

Homo sapiens neanderthalensis

Homo sapiens sapiens

IDOLA SPECIUS (IDOLY JESKYNĚ)

- Idoly jeskyně jsou idoly jednotlivého člověka. Neboť každý (kromě omylů společných lidské přirozenosti obecně) má svou vlastní jeskyni nebo doupě. Tato jeskyně láme a zkresluje světlo přírody, a to jednak proto, že každému je vlastní určitá zvláštní přirozenosti, jednak proto že se mu dostalo odlišné výchovy a stýkal se s jinými lidmi. Také proto, že četl jen určité knihy a měl v úctě rozmanité autority a obdivoval se jim, dále proto, že jeho dojmy byly odlišné, podle toho zda se naskytly duši předpojaté a plné předsudků, anebo duši vyrovnané a klidné, anebo pro jiné věci toho druhu. Takže vlastně lidský duch (tak jak je uspořádán v jednotlivých lidech) je velmi měnlivý, naprosto zmatený a jaksi náhodný. Odtud Hérakleitos dobře postřehl, že lidé hledají vědění ve svých vlastních malých světech, a nikoli ve velkém čili obecném.

— Novum Organum , Aforismus XLII

IDOLA FORI (IDOLY TRHU)

- Ale idoly tržiště jsou nejproblematictější ze všech – idoly, které se do rozumu vloudili prostřednictvím spojenectví slov a jmen s věcmi. Neboť lidé věří, že jejich rozum ovládá slova, ale stává se také to, že slova obrátí svou sílu proti němu. Právě to učinilo z vědy disciplíny sofistické a neúčinné. Slova se však příkládají k věcem podle běžného způsobu pojmání a rozlišují věci podle běžného způsobu pojmání jež jsou všednímu rozumu nejvíce nápadné. Když pak by bystřejší rozum a bedlivější zkoumání chtěli tyto linie přemístit tak aby odpovídaly přírodě, stavějí se slova na odpor. Tím se stává, že veliké a proslulé disputace učených mužů často končí ve sporech o pouhá slova a jména. Bylo by však rozumnější (v tom jsou bystřejší matematici) začít od nich a uvést do nich pořádek pomocí definic. Přesto ani definice nemohou vyléčit toto zlo v zacházení s přírodními a hmotnými věcmi, protože definice samy o sobě sestávají ze slov a tato slova plodí další. Je tedy nutné vrátit se k jednotlivým případům v jejich sledu a uspořádání, jak vysvětlím brzo, až přijdu ke způsobu a metodě tvorby pojmů a axiomů.

— Novum Organum , Aforismus LIX

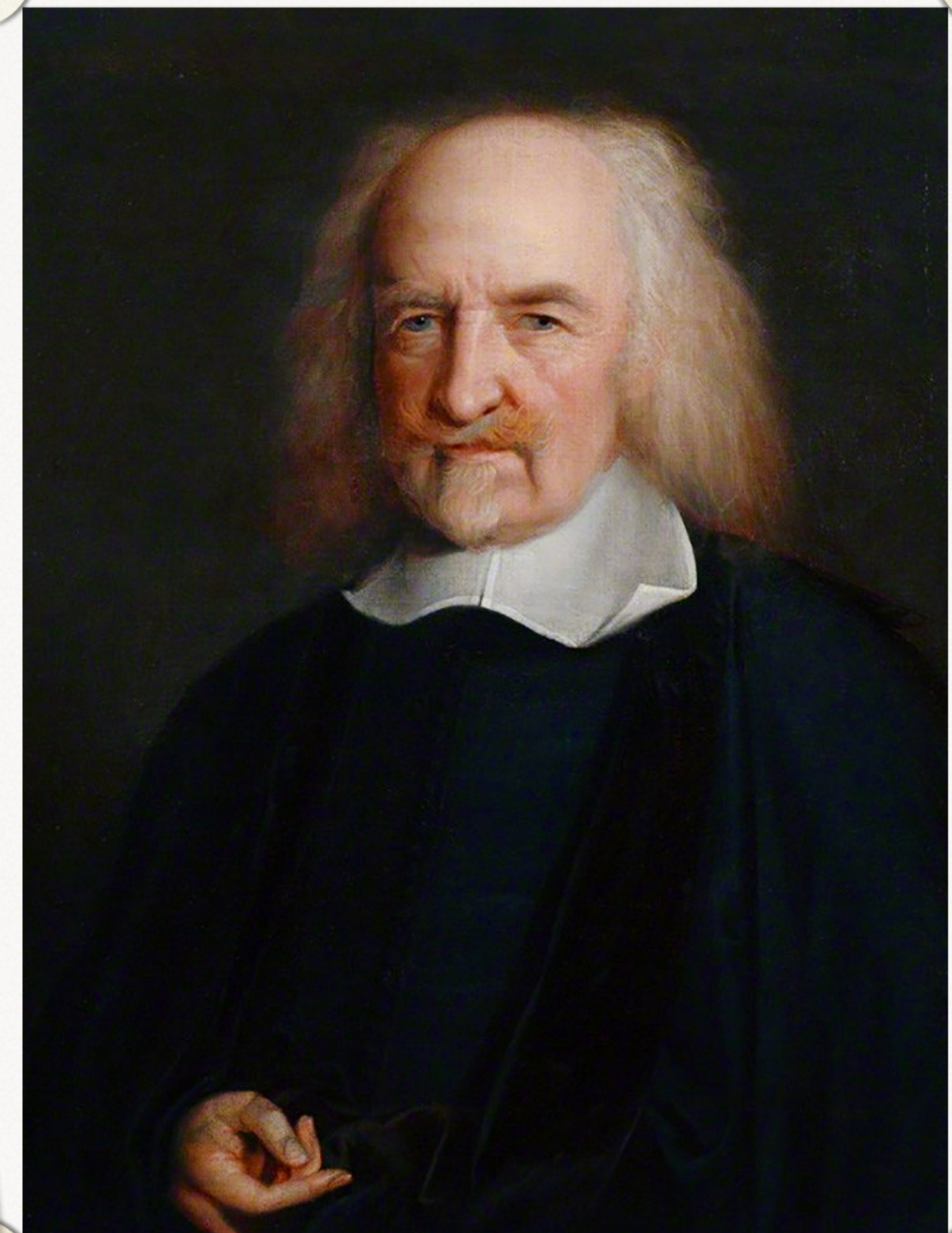
IDOLA THEATRI (IDOLY DIVADLA)

- “Nazývám je idoly divadla, protože podle mého soudu jsou všechny tradiční vynalezené filozofické systémy toliko jen divadelní hry, které představují světy vymyšlené, neskutečné a jakoby na divadle. Nerozumím tím jen filozofické systémy, nýbrž také principy a tvrzení mnohých věd, jež vyrostli z tradice, důvěřivosti a nedbalosti“
- Idolům divadla se lze nejlépe vyhnout, protože jsou způsobeny konkrétními historickými situacemi.
 - Protože jako jediné mezi všemi idoly jsou vytvořeny filozofickými systémy, jako jediné mezi všemi idoly je mohou odstranit filozofické systémy. Je zřejmé, že hlavním idolem divadla pro Bacona byl Aristoteles.

THOMAS HOBBS

(5. DUBNA 1588, MALMESBURY, HRABSTVÍ WILTSHIRE, ANGLIE –
4. PROSINCE 1679, ZÁMEK HARDWICK HALL, HRABSTVÍ DERBYSHIRE)

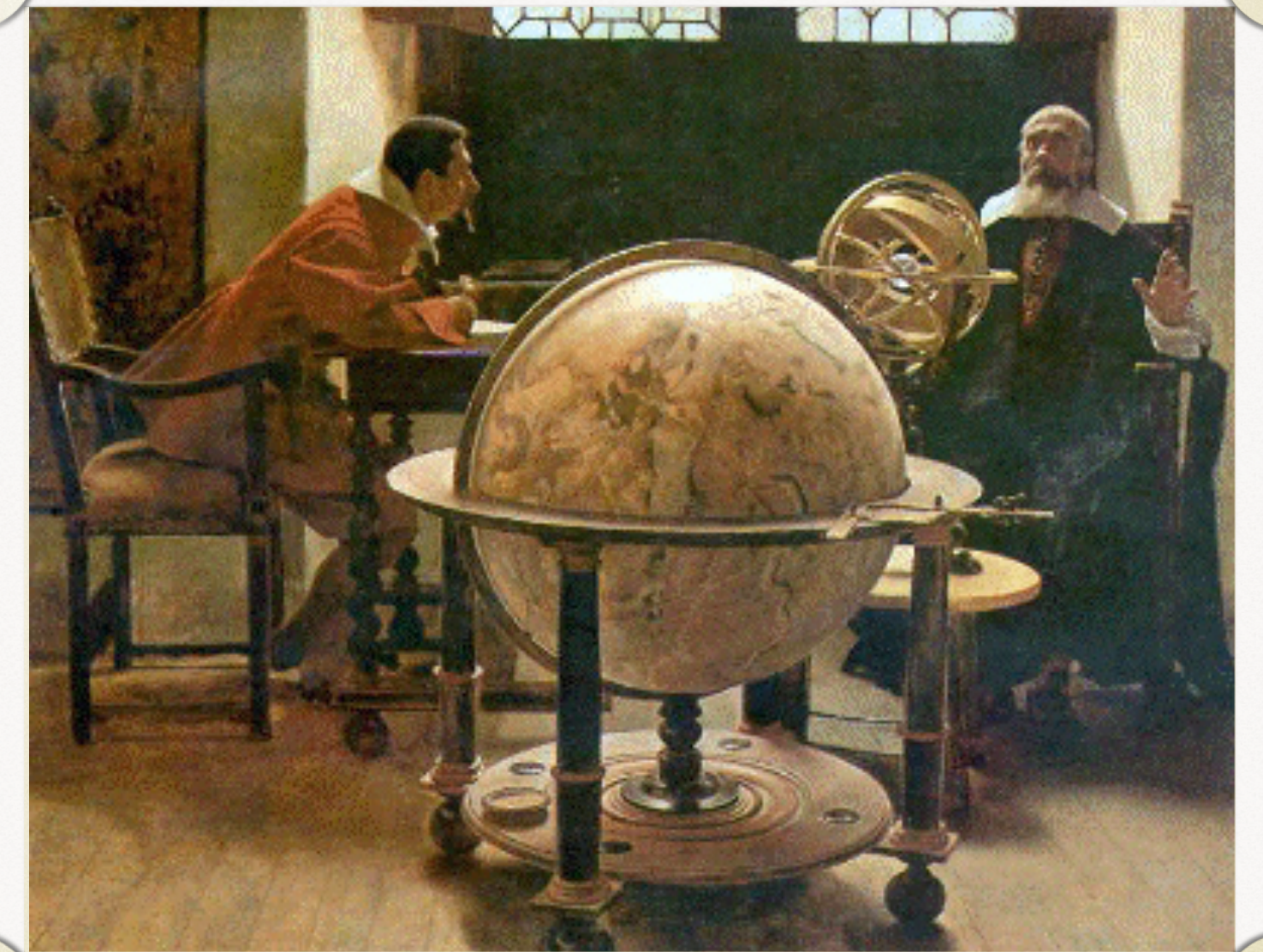
- Otec byl vikářem, jméno matky je neznámé.
- Dobrý student, od 14 let studoval na Magdalen Hall, Oxford.
- Předčasný porod, zděšení z postupu španělského vojska.
“Moje matka porodila dvojčata: mě a strach.”

Th. Hobbes

THOMAS HOBBS

- Cesty po Evropě a prohloubení zklamání z Aristotela
- V letech 1610 - 15 velká cesta po Evropě. Seznámil se s vědeckými metodami a osobnostmi.
- 1636 - navštívil Galilea ve Florencii.
- 1640 - 1951 emigrace ve Francii
- Jeden ze zakladatelů moderní politické filozofie.

Galileo a Vincenzo Viviani

THOMAS HOBBS

- Porozumění psychologii jednotlivců - pochopíme stát a vládu
- Je rozdíl mezi věděním a vírou.
- Motivace - psychologický hedonizmus
- Nejsou žádné nadpřirozené jevy - materialistické vysvětlení principů
- Vjemy vedou k jednoduchým myšlenkám, jednoduché myšlenky se spojují ve složité.
- Lidské vnímání neumožňuje jisté poznání vnějšího světa.

- nejvýznamnější dílo:
 - **Leviathan** neboli O podstatě, zřízení a moci státu církevního a občanského. (1651)
- učení o přirozeném stavu a společenské smlouvě
- obsahuje i teorii poznání
 - Počátkem myšlení je smyslové vnímání.
 - Vjem je převod vnějších pohybů na vnitřní.
 - Je rozdíl mezi kontaktními a distančními receptory.
 - Představa je zapamatovaný slábnoucí vjem:
 - představy jednoduché - pamětní
 - představy složené - fantazijní
 - Myšlení je posloupnost představ.
 - uspořádané a neuspořádané (volné a řízené asociace)

Aristotelés
384 - 322 př. n. l.

Thúkydídés
460 - 395 př. n. l.

Tacitus
54 - 120

Bacon
1561 - 1626

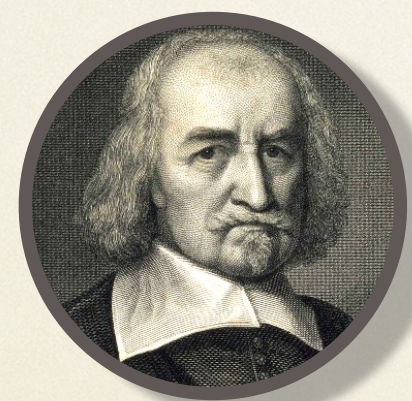
Machiavelli
1469 - 1527

Galileo
1564 - 1642

Grotius
1583 - 1645

Gassendi
1592 - 1655

Descartes
1596 - 1650

Thomas Hobbes
1588 - 1679

Spinoza
1632 - 1677

Diderot
1713 - 1784

Rousseau
1712 - 1778

Helvétius
1715 - 1771

Holbach
1723 - 1789

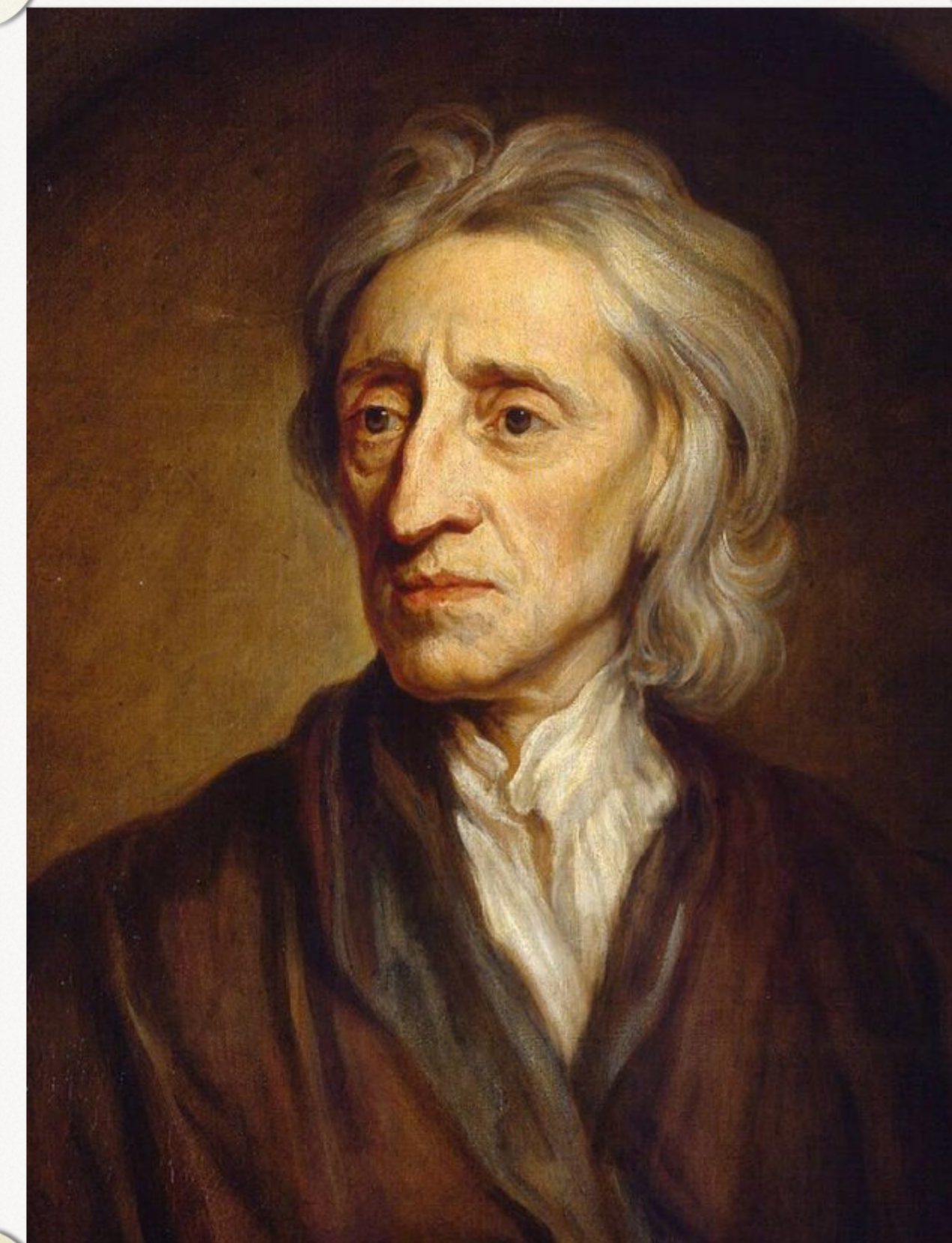
Comte
1798 - 1857

Nietzsche
1844 - 1900

JOHN LOCKE

(29. SRPEN 1632 WRINGTON, SOMERSET – 28. ŘÍJEN 1704 ESSEX)

- Westminster School v Londýně, Christ Church v Oxfordu
- 1658 magistr filozofie, 1674 bakalář lékařství
- od roku 1667 osobním tajemníkem a lékařem lorda Coopera, hraběte ze Shaftesbury, vstup do vysoké politiky
- 1675-79 exil ve Francii
- 1683 pro podezření z účasti na spiknutí proti králi - útěk do Holandska, návrat 1688

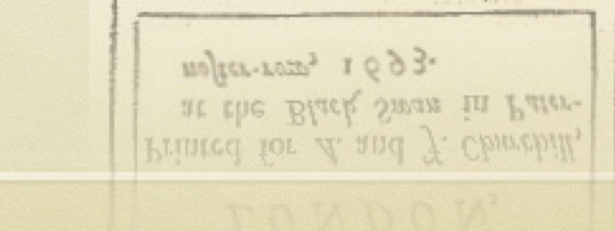
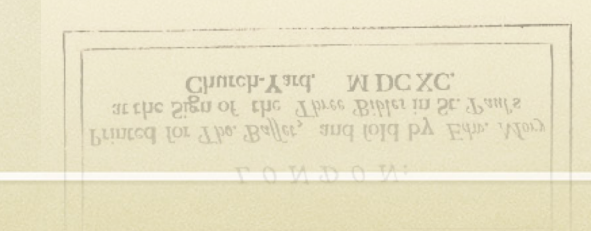
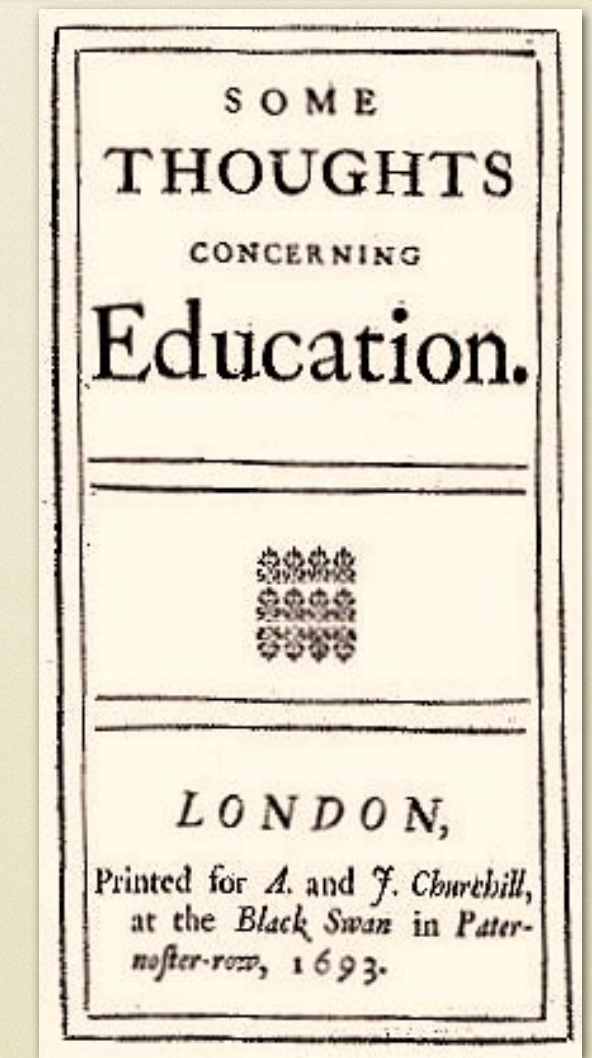
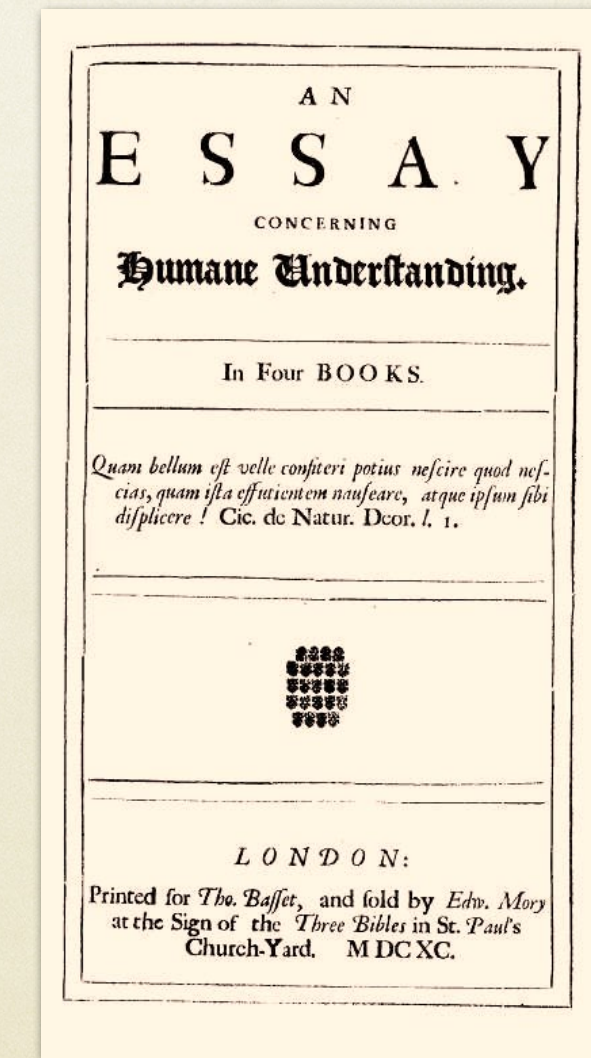
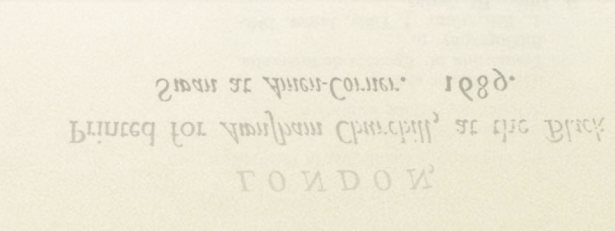
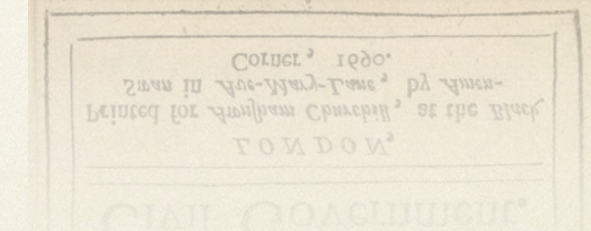
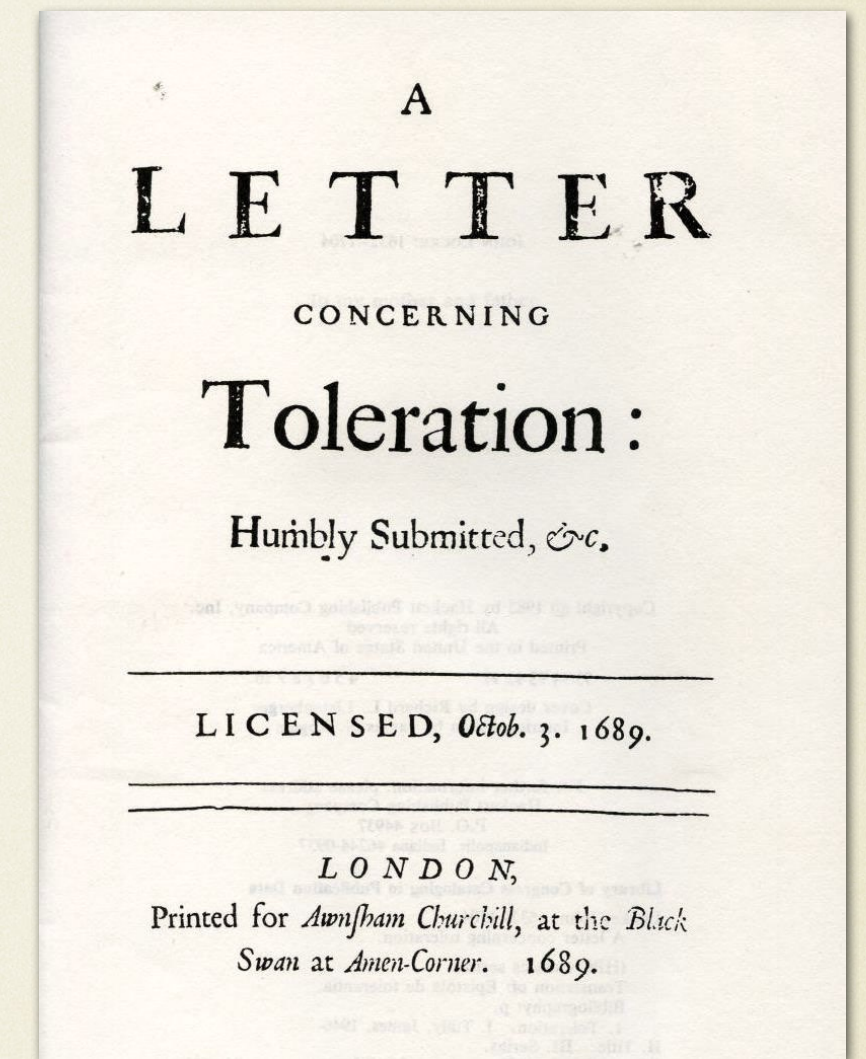
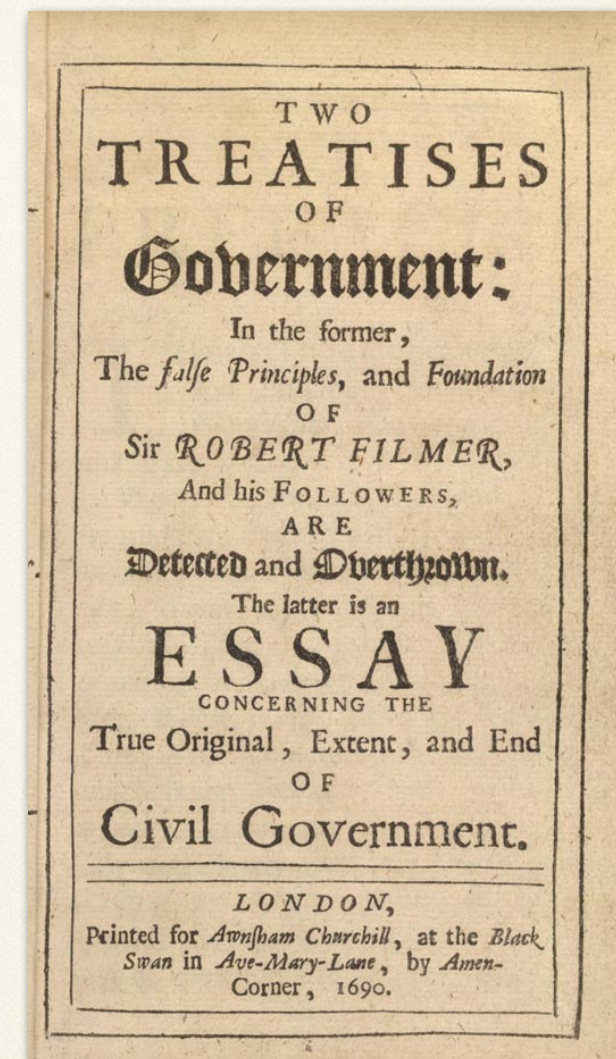
John Locke

JOHN LOCKE

- Brána duševního života - smyslové vnímání. Lidská mysl je po narození “bílým papírem, bez jakýchkoliv vtisků, bez nějakých idejí”
 - Jak získáváme zásobu idejí?
 - Na základě smyslového vnímání
 - Reflexe
 - Ideje dělí na **jednoduché** a **složité** (složené)
 - spojováním jednoduchých idejí, nacházením vztahu mezi idejemi, abstrakcí
 - Člověk není schopen obsahu tvořit nebo ničit, může je však zpracovávat (př. oddělovat nebo srovnávat).
 - Nauka o poznání se musí věnovat i slovům jako nositelům idejí (významů)
- primární vlastnosti** - od objektů neoddělitelné
(tuhost, rozlehlost, tvar, pohyb, klid a počet)
- sekundární vlastnosti** - vznikají teprve v mysli
(barvy, chuti, vůně, teplo, chlad a bolest)

• dílo:

- **Dvě pojednání o vládě** (Two Treatises of Government, 1689)
- **Dopis o toleranci** (A Letter Concerning Toleration, 1689)
- **Esej o lidském rozumu** (An Essay Concerning Human Understanding, 1690)
- **Myšlenky o výchově** (Some Thoughts Concerning Education, 1693)

Aristotelés
384 - 322 př. n. l.

Platón
427 - 347 př. n. l.

Cicero
106 - 43 př. n. l.

Avicena
980 - 1037

Tomáš Akvinský
1225 - 1247

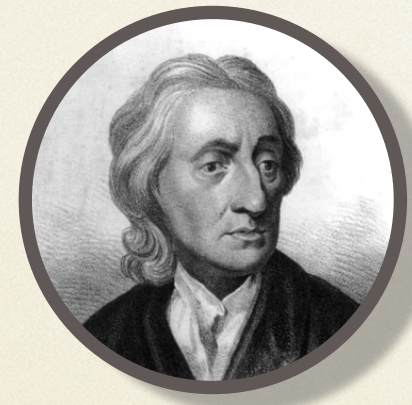
Hobbes
1588 - 1679

Descartes
1596 - 1650

Grotius
1583 - 1645

Pufendorf
1632 - 1694

Newton
1642 - 1727

John Lock
1632 - 1704

Berkeley
1685 - 1753

Hutcheson
1694 - 1746

Toland
1670 - 1722

Voltaire
1694 - 1778

Edwards
1703 - 1758

Hume
1711 - 1776

Rousseau
1712 - 1778

La Mettrie
1709 - 1751

Condillac
1714 - 1780

Kant
1724 - 1804

Schopenhauer
1788 - 1860

Burke
1729 - 1797

Paine
1737 - 1809

GEORGE BERKELEY

(12. BŘEZEN 1685 U THOMASTOWNU (KILKENNY) – 14. LEDEN 1753, OXFORD)

- Zázračné dítě - v 15 letech začíná studovat na univerzitě v Dublinu (Trinity College).
- 1709 vysvěcen na kněze anglikánské církve
- Stěžejní díla napsal do svých 28 let.
- 1728 svatba a snaha o založení univerzity na Bermudách
- 1734 je ustanoven biskupem v Clone.
- Chce být blízko svému synu při studiích, tam umírá.

George Berkeley

- Percepce vzdálenosti, velikosti a umístění objektů jsou ve skutečnosti výsledkem usuzování založeného na dřívější zkušenosti.

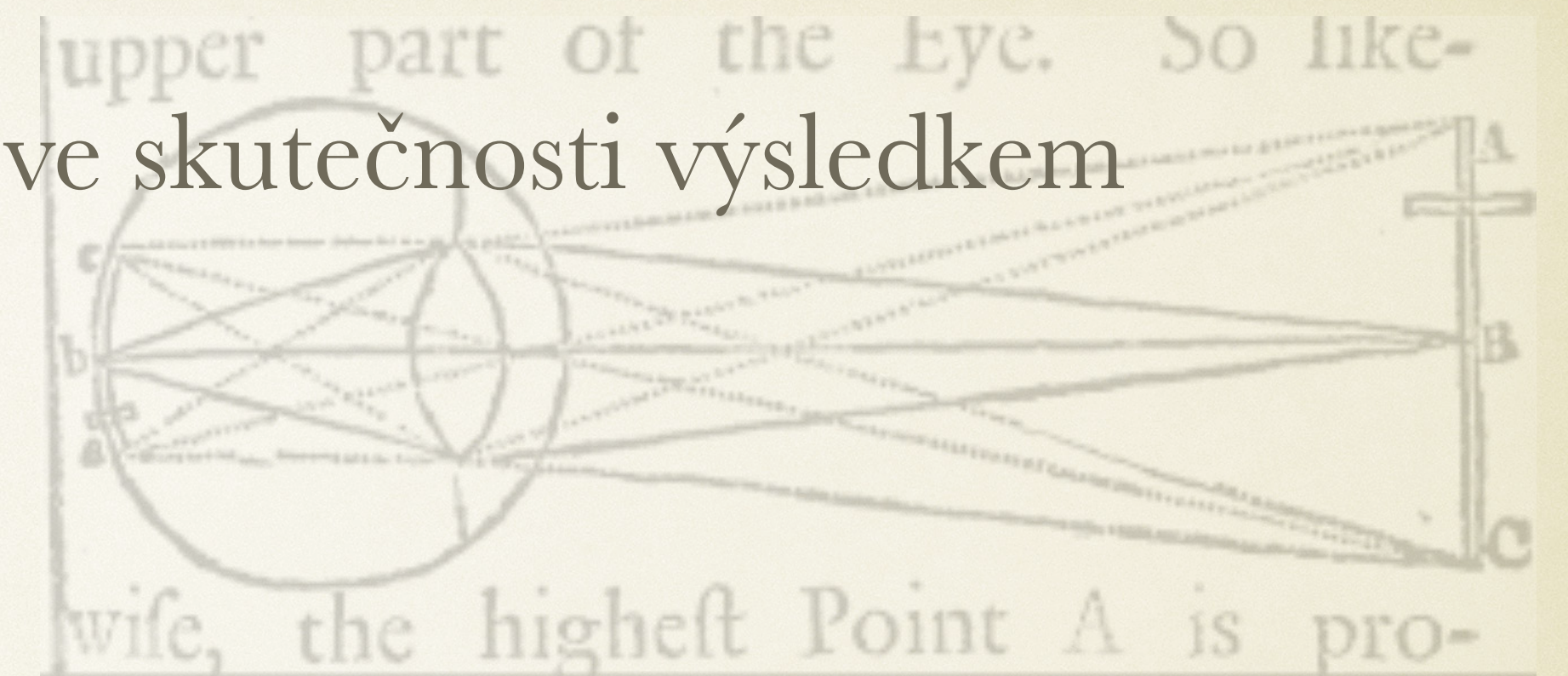
- Vysvětlení řady percepčních vodítek

- interpozice
- ostrost vjemu
- atmosférická perspektiva
- lineární perspektiva
- výška umístění objektů
- relativní velikost

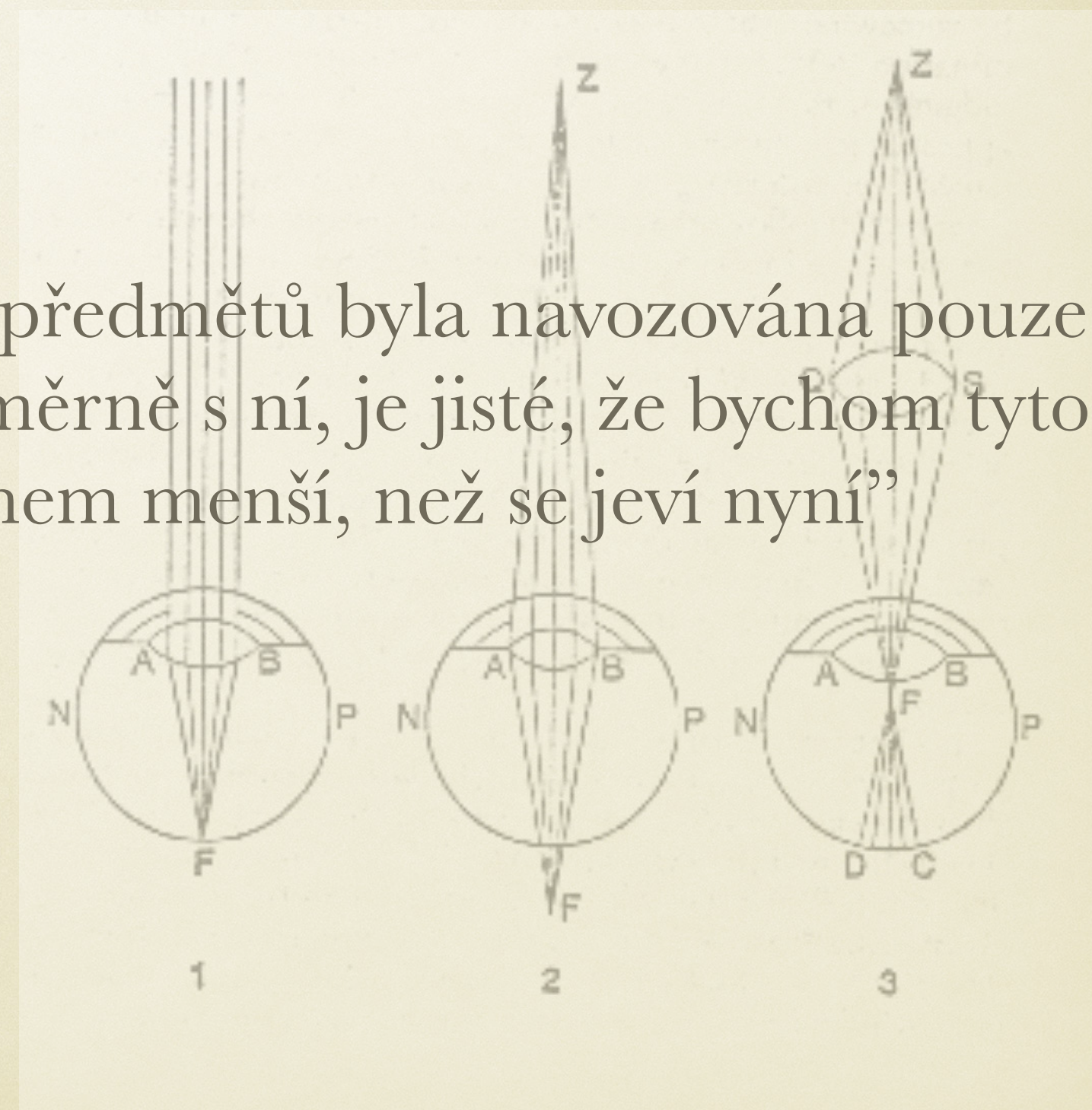
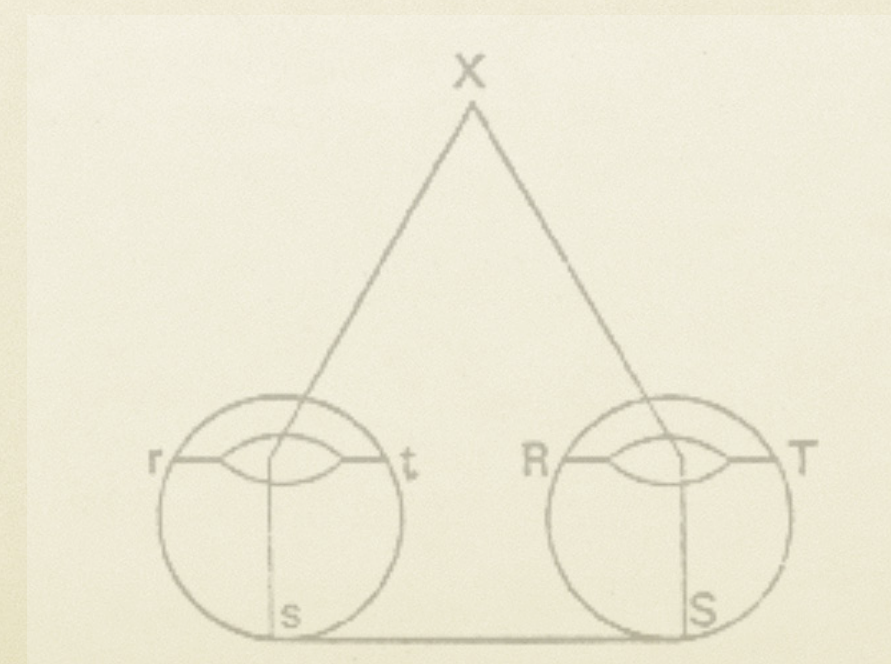
- Problematika stálosti velikosti

- Popsal i binokulární konvergenci

- Zdůvodnění akomodace čočky

“ ... kdyby velikost vzdálených předmětů byla navozována pouze rozlehlostí viditelného jevu a úměrně s ní, je jisté, že bychom tyto předměty posuzovali jako mnohem menší, než se jeví nyní”

- Berkeleyho imaterialismus
- Nejsou rozdíly mezi primárními a sekundárními vlastnostmi předmětů
- Jsou pouze dvě skupiny jsoucna
 - **ideje** (barva, chuť, tvrdost apod.)
 - **substance**, jimiž jsou tyto ideje vnímány (mysl, duch, duše).
- Esse est percipi („být znamená být vnímán“) // Esse est percipere („být znamená vnímat“)
- Berkeley tak upozornil na filozofický problém, který spočívá v tom, že existenci vnější reality v podstatě nelze dokázat, protože mentální fenomény sice mohou, ale také nemusí mít svůj původ ve vnějším světě.

(1) Vnímáme běžné předměty (domy, hory atd.).

(2) Vnímáme pouze myšlenky.

proto,

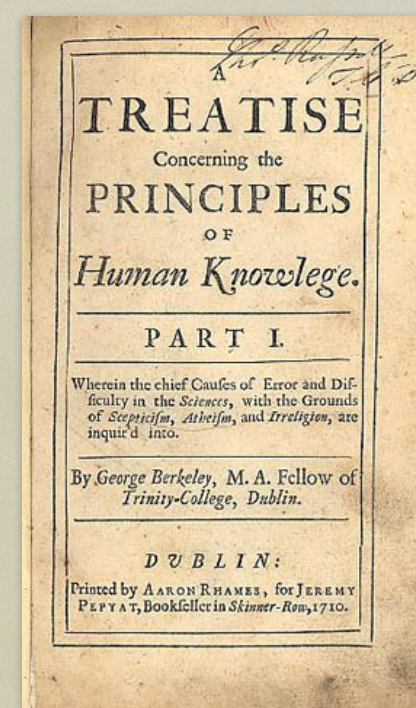
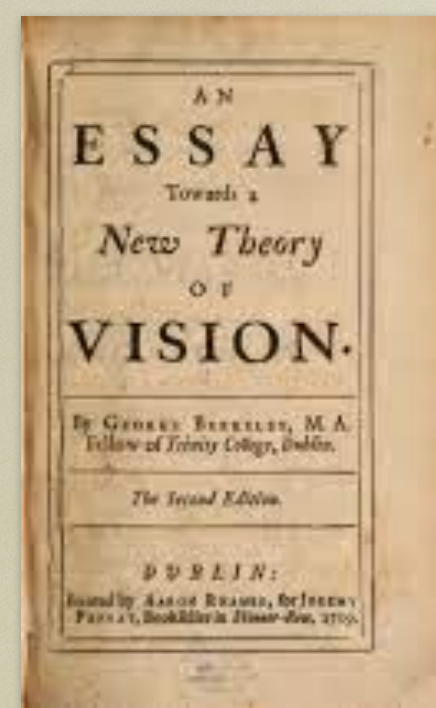
(3) Obyčejné předměty jsou myšlenky.

Hobbes - existují pouze materiální věci
 Descartes, Lock - dualismus
 Berkeley - neexistují žádné materiální věci

- dílo:

- **Esej o nové teorii vidění** (An Essay Towards a New Theory of Vision, 1709)

- **Pojednání o principech lidského poznání** (The principles of Human Knowledge, 1710)

Descartes

1596 - 1650

Lock

1632 - 1704

Malebranche

1638 - 1715

Newton

1643 - 1727

George Berkeley

1685 - 1753

Reid

1710 - 1796

Hume

1711 - 1776

Kant

1724 - 1804

Leibnitz

1646 - 1716

James

1842 - 1910

Mach

1838 - 1916

Borges

1899 - 1986

Bergson

1859 - 1941

Schopenhauer

1788 - 1860

Peirce

1839 - 1914

J.S. Mill

1806 - 1873

Ayer

1910 - 1989

Beckett

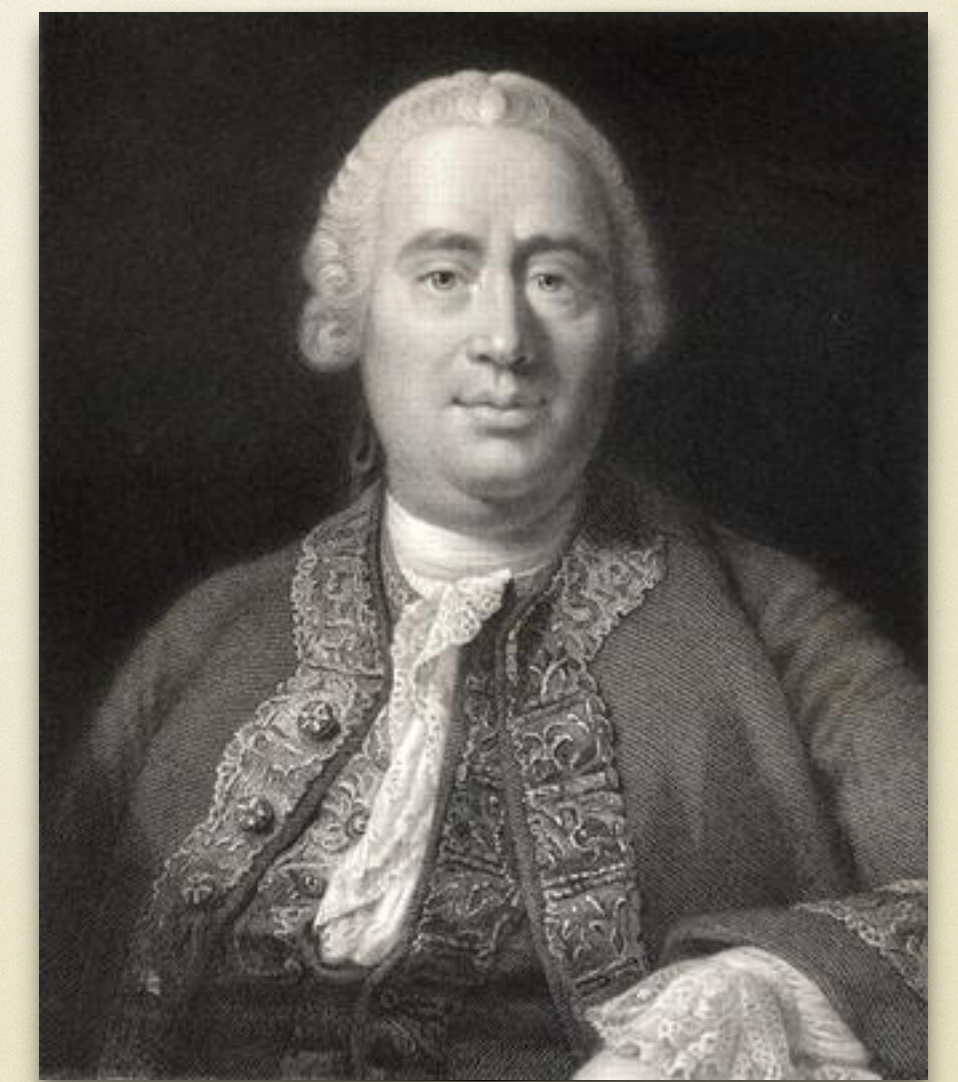
1906 - 1989

DŮLEŽITÉ POSTAVY

asocianismus

- **zakladatelé**

- David Hartley (1705 - 1757)
- David Hume (1711 - 1776)

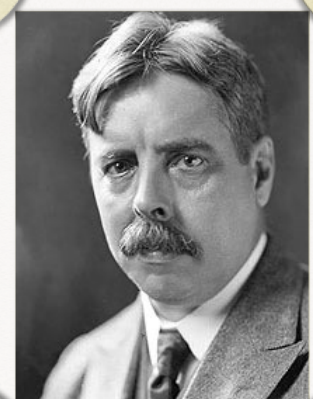
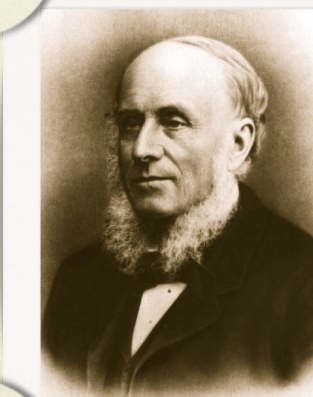
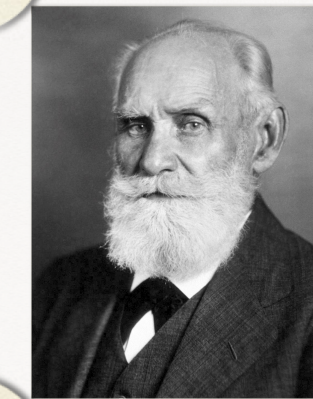

DŮLEŽITÉ POSTAVY

asocianismus

- **hlavní představitelé**

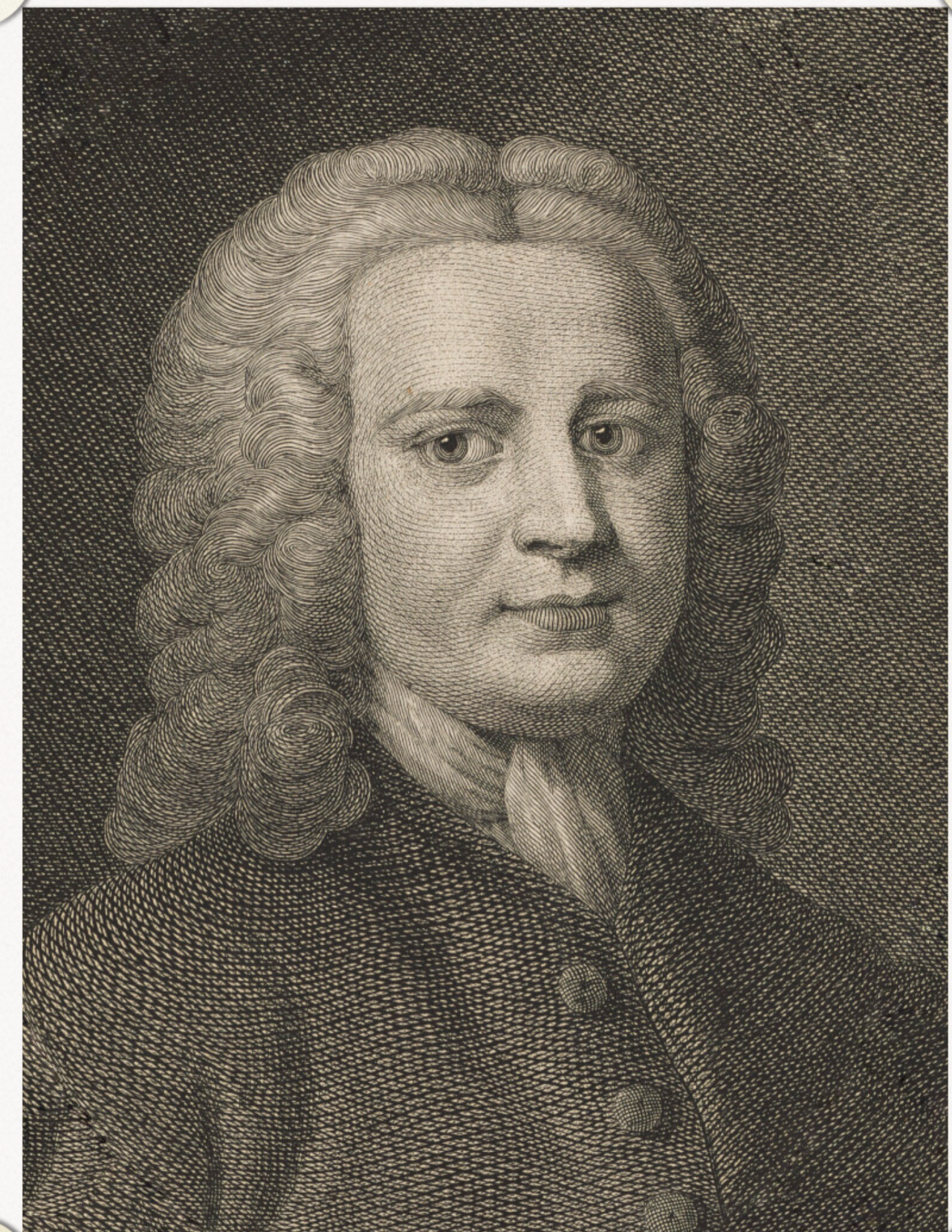
- James Mill (1773 - 1836)
- John Stuart Mill (1806 - 1873)
- Alexander Bain (1818 - 1903)
- Hermann Ebbinghaus (1850 - 1909)
- Ivan Petrovič Pavlov (1849 - 1936)
- Vladimír Michajlovič Bechtěrev (1857 - 1927)
- Edward Lee Thorndike (1874 - 1949)

DAVID HARTLEY

(8. SRPEN 1705, ARMLEY (HALIFAX) — 28. SRPEN 1757, BATH)

- Matka zemřela 3 měsíce po jeho narození, otec v jeho 15. letech.
- Studium - Jesus College v Cambridge
- Praxe Bury St. Edmunds, Londýn, Bath
- Ve svém díle shrnul jasně a srozumitelně základy britského empirického myšlení.

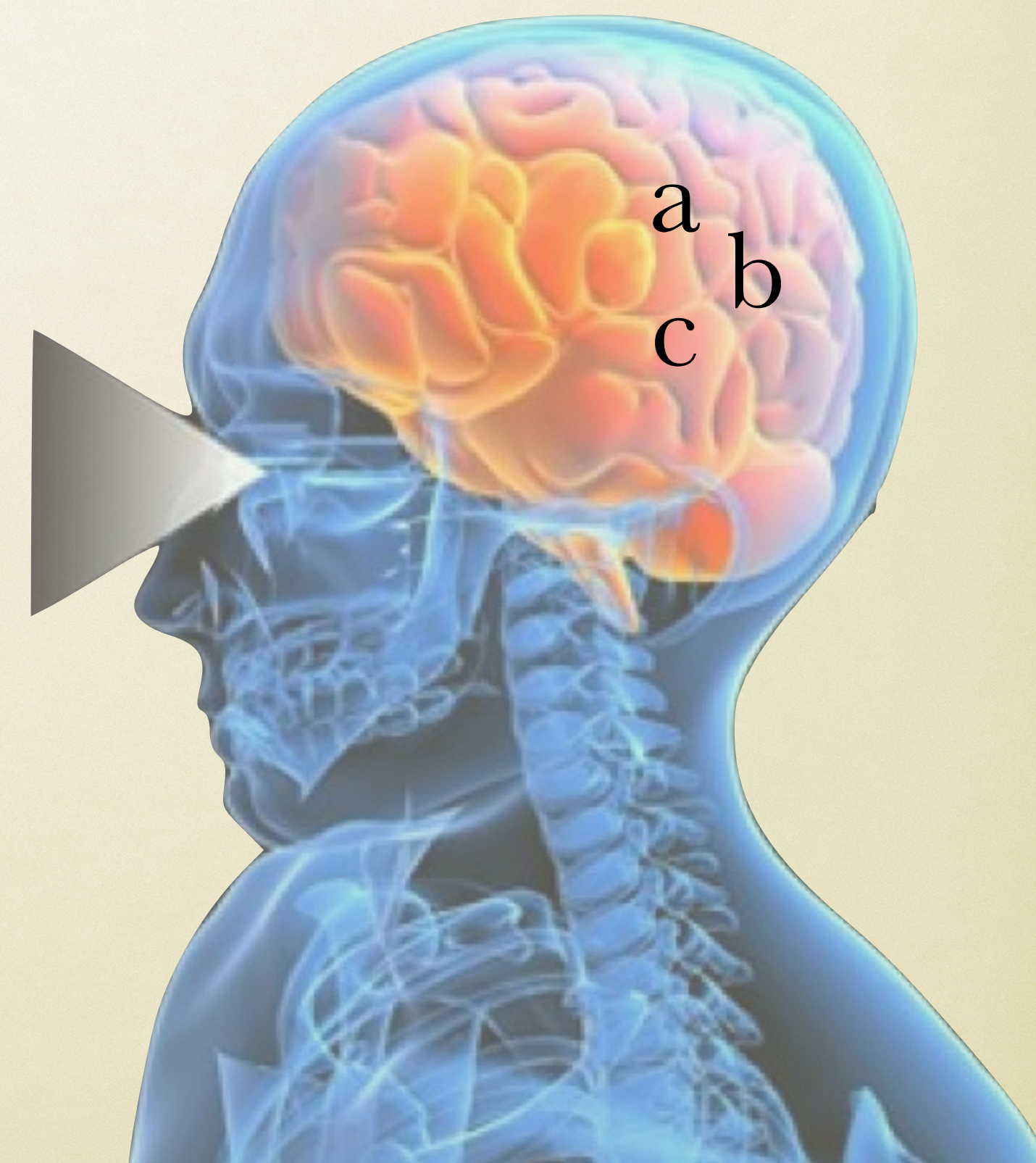
D Hartley.

- Filozof dualista - člověk se skládá ze dvou částí těla a mysli
 - psychofyzický paralelismus o mentálních a tělesných dějích uvažuje odděleně
- Asociace považoval za základní princip, který umožňuje objasnit strukturu lidské mysli a procesů, jež v ní probíhají.

“Jsou-li kterékoliv počítky **A**, **B**, **C** atd. vzájemně asociovány dostatečně častokrát, získávají takovou schopnost (power) týkající se odpovídajících idejí **a**, **b**, **c** atd., že kterýkoliv počitek **A** je vtištěn (impresed) sám, je schopen vyvolat v mysli příslušné ideje **a**, **b**, **c** atd. Počítky lze prohlásit za vzájemně asociované tehdy, když došlo k jejich vtištění buď ve stejném okamžiku, nebo ve styčných sukcesivních časových momentech. Můžeme proto rozlišovat dva druhy asociací, a to synchronní a sukcesivní.” (Hartley, 1966, s. 65)

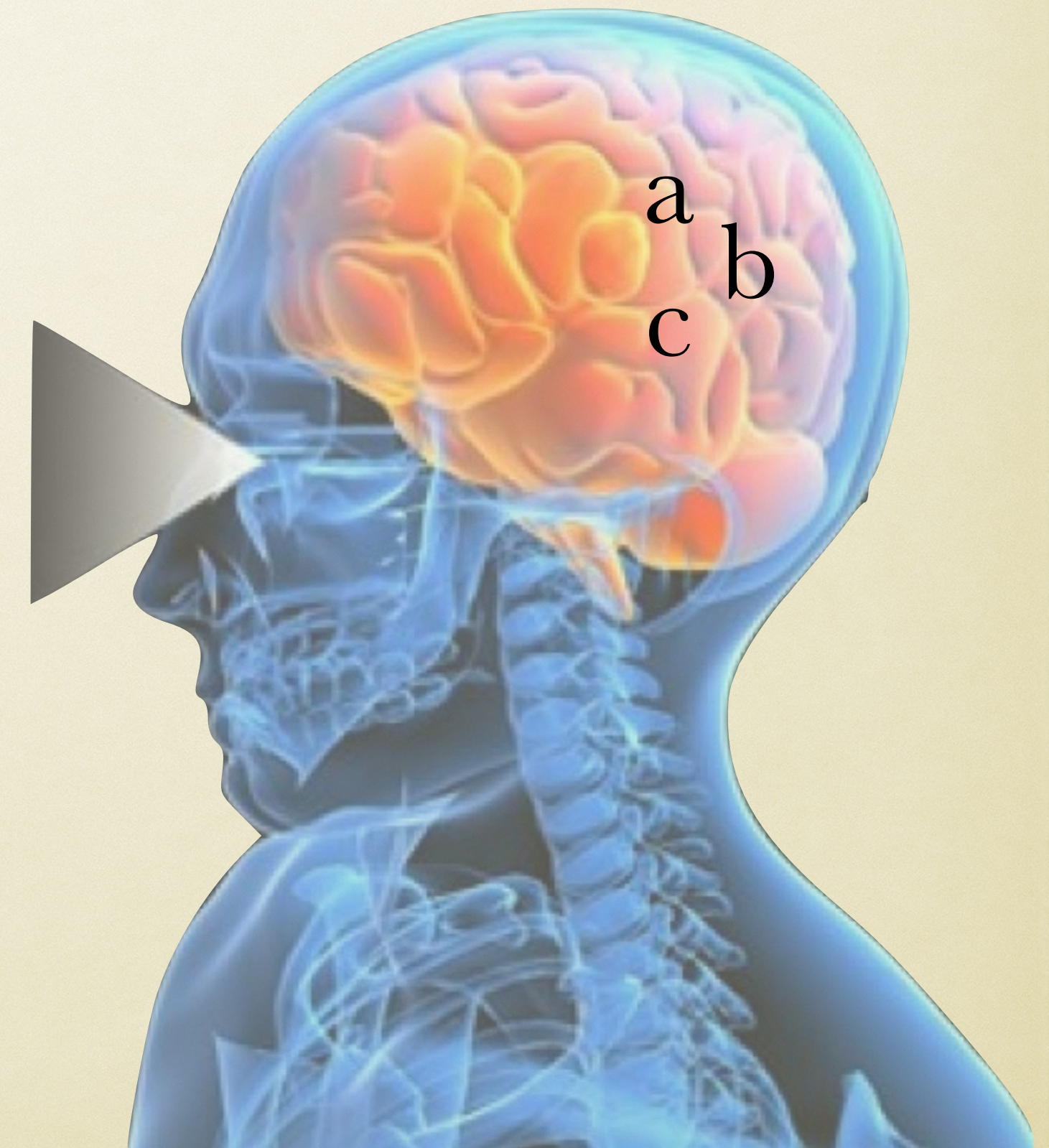
“Jsou li kterékoliv vibrace A, B, C atd. vzájemně asociovány dostatečně častokrát, získávají takovou schopnost (power) týkající se odpovídajících miniaturních vibrací a, b, c atd., že když je kterékoliv vibrace A vtištěná (impresed) sama, je schopna vyvolat příslušné miniaturní vibrace a, b, c atd.” (Hartley, 1966, s. 66)

A
B
C

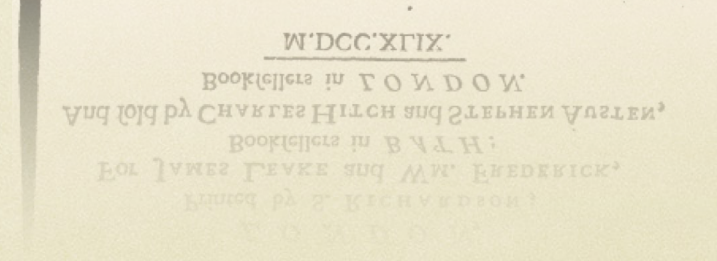
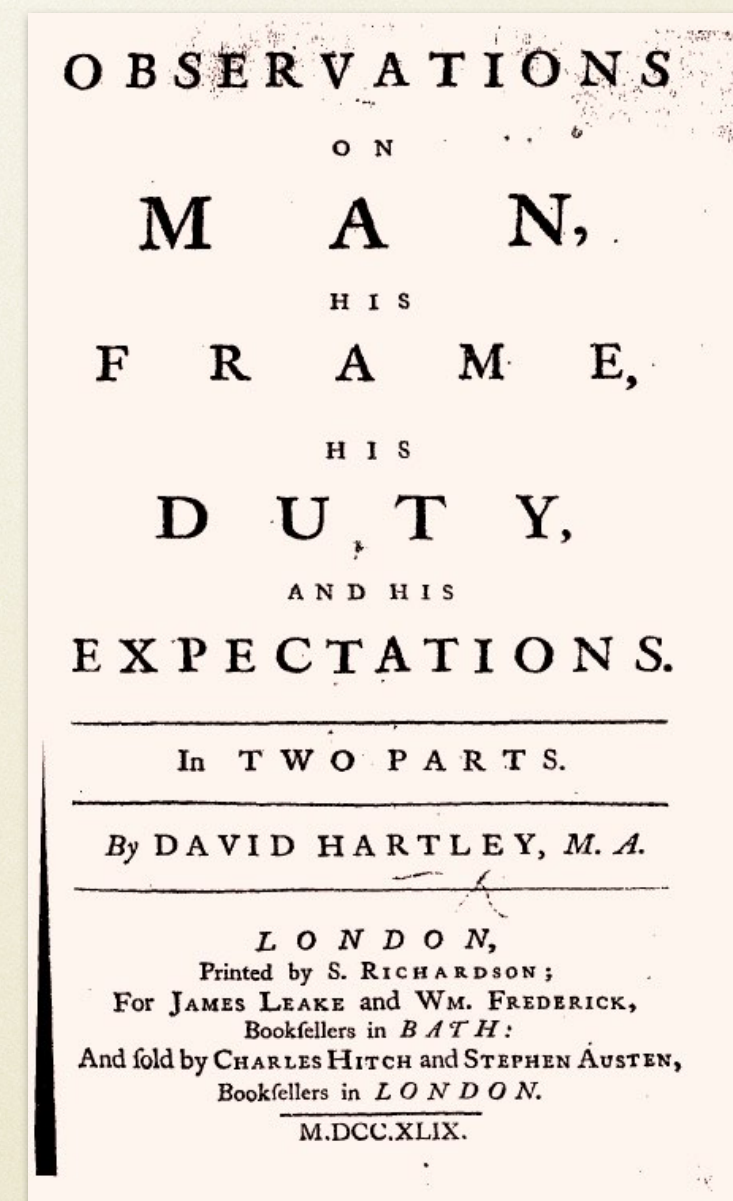
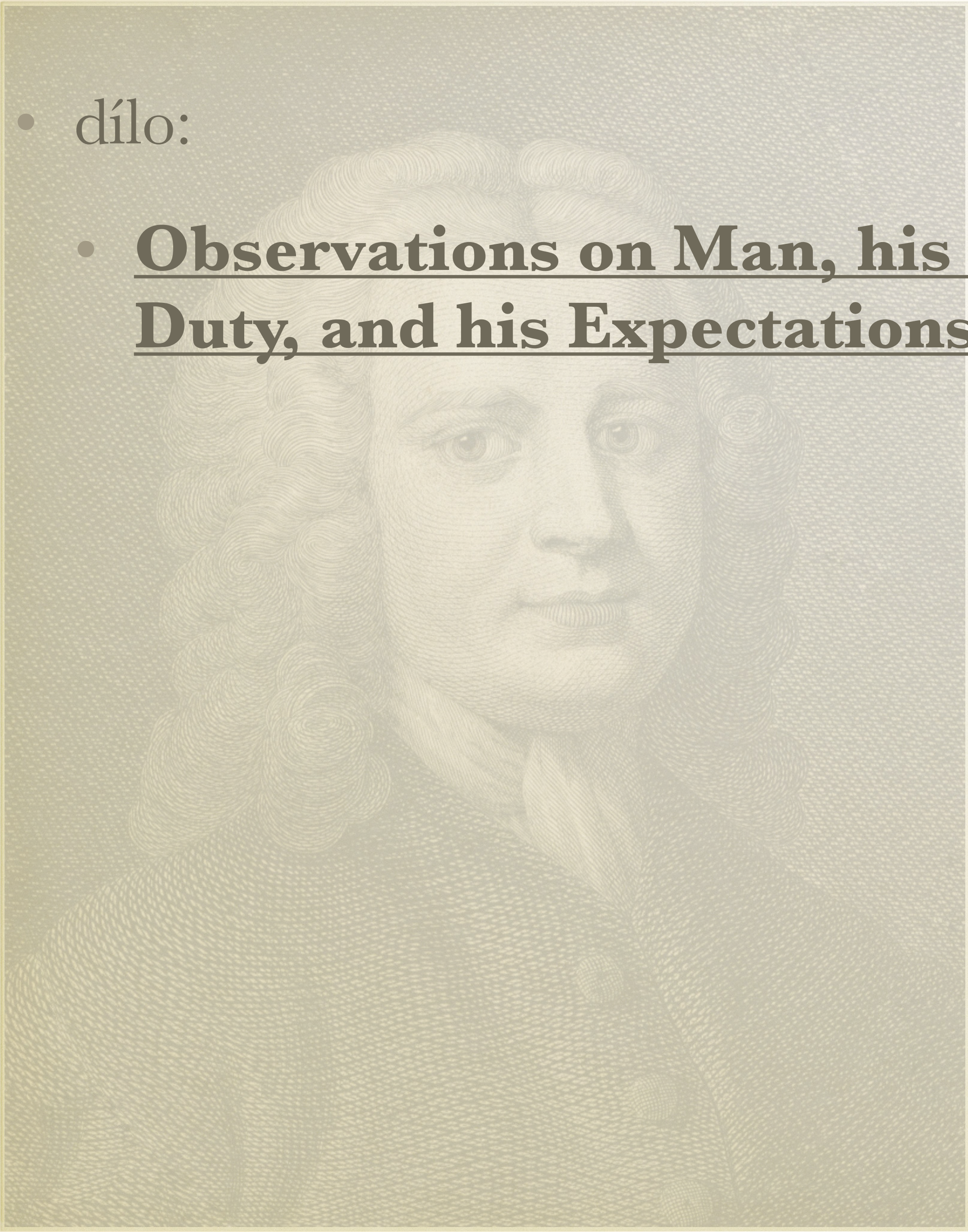
“Jsou li kterékoliv vibrace A, B, C atd. vzájemně asociovány dostatečně častokrát, získávají takovou schopnost (power) týkající se odpovídajících miniaturních vibrací a, b, c atd., že když je kterékoliv vibrace A vtištěná (impresed) sama, je schopna vyvolat příslušné miniaturní vibrace a, b, c atd.” (Hartley, 1966, s. 66)

A
B
C

- dílo:

- Observations on Man, his Frame, his Duty, and his Expectations (1749)

Lock
1632 - 1704

Reid
1710 - 1796

Newton
1643 - 1727

David Hartley
1705 - 1757

Priestley
1733 - 1804

Mill
1773 - 1836

Wordsworth
1770 - 1850

James
1842 - 1910

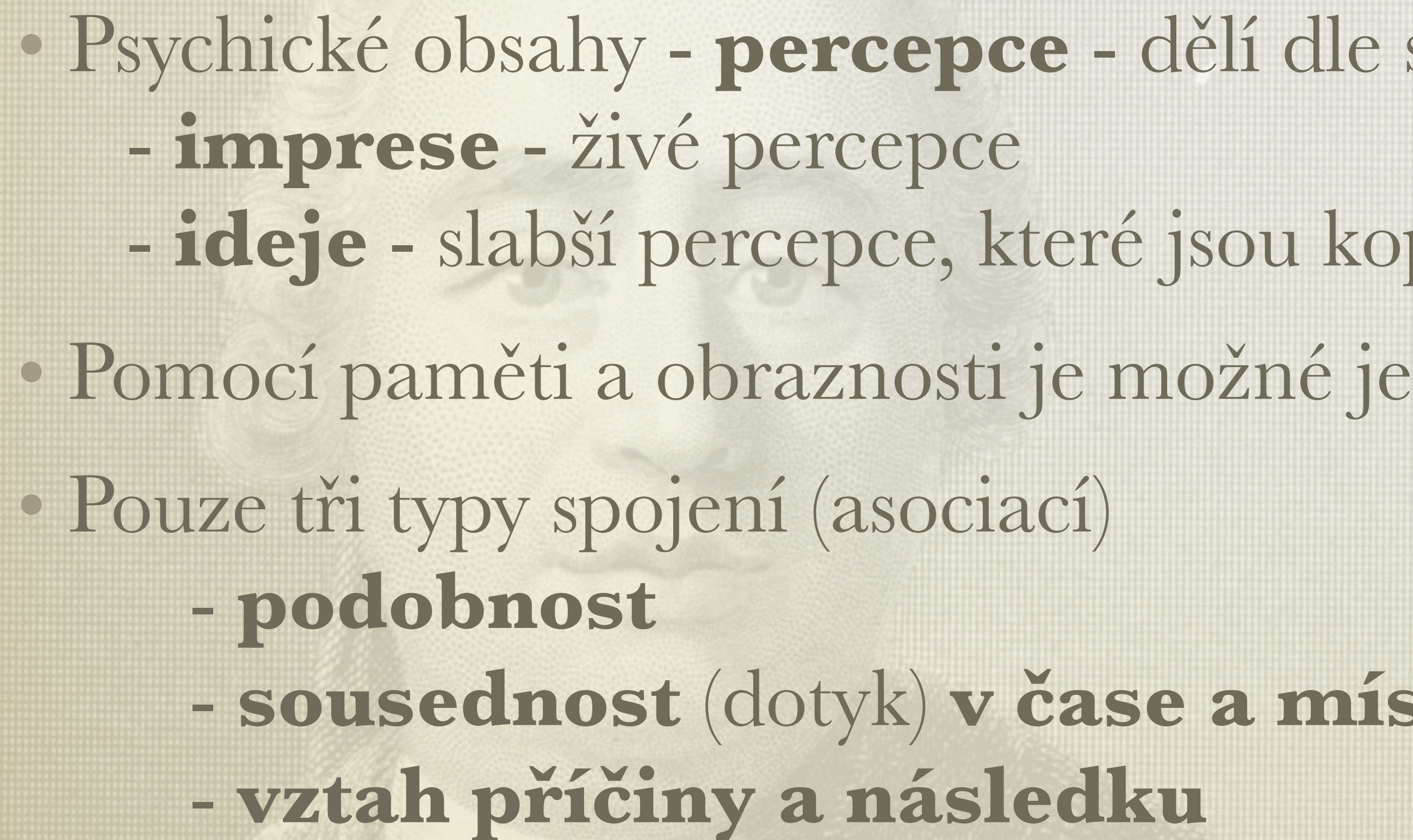
DAVID HUME

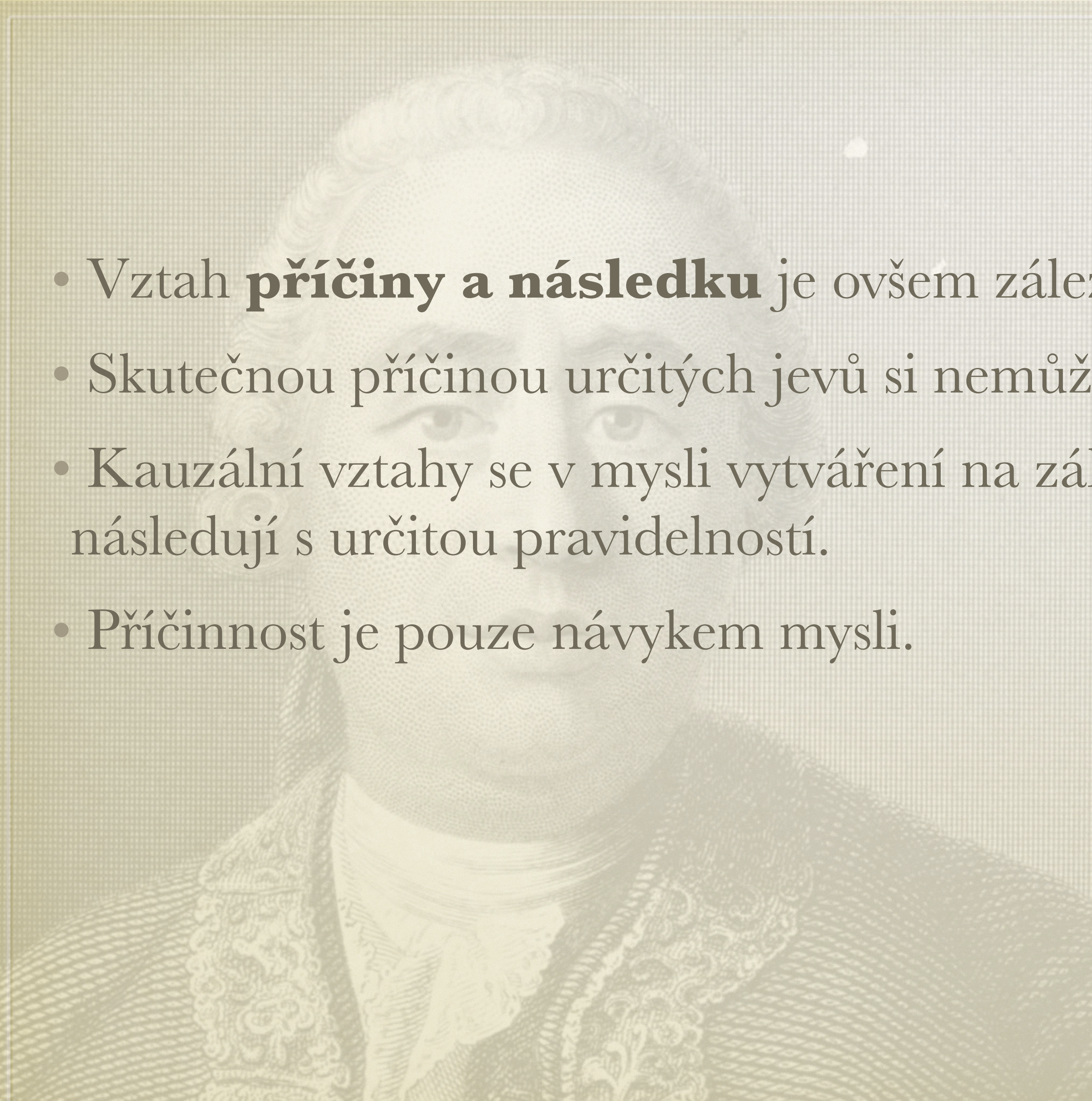
(26. DUBNA 1711, EDINBURGH – 25. SRPNA 1776, EDINBURGH)

- Edinburgh - zámožná právnická rodina, jako druhorozený syn pouze malý podíl majetku
- Studium práv nedokončil. Věnuje se filozofii a beletrii - nervové zhroucení
- Odjezd do Francie a sepsání práce *Pojednání o lidské přirozenosti* - téměř nikdo si nevšiml.
- Neúspěšný pokus o místo učitele na univerzitě v Edinburghu. Od r. 1752 knihovníkem tamtéž
- 1736 - 1765 tajemník Skotského velvyslance v Paříži

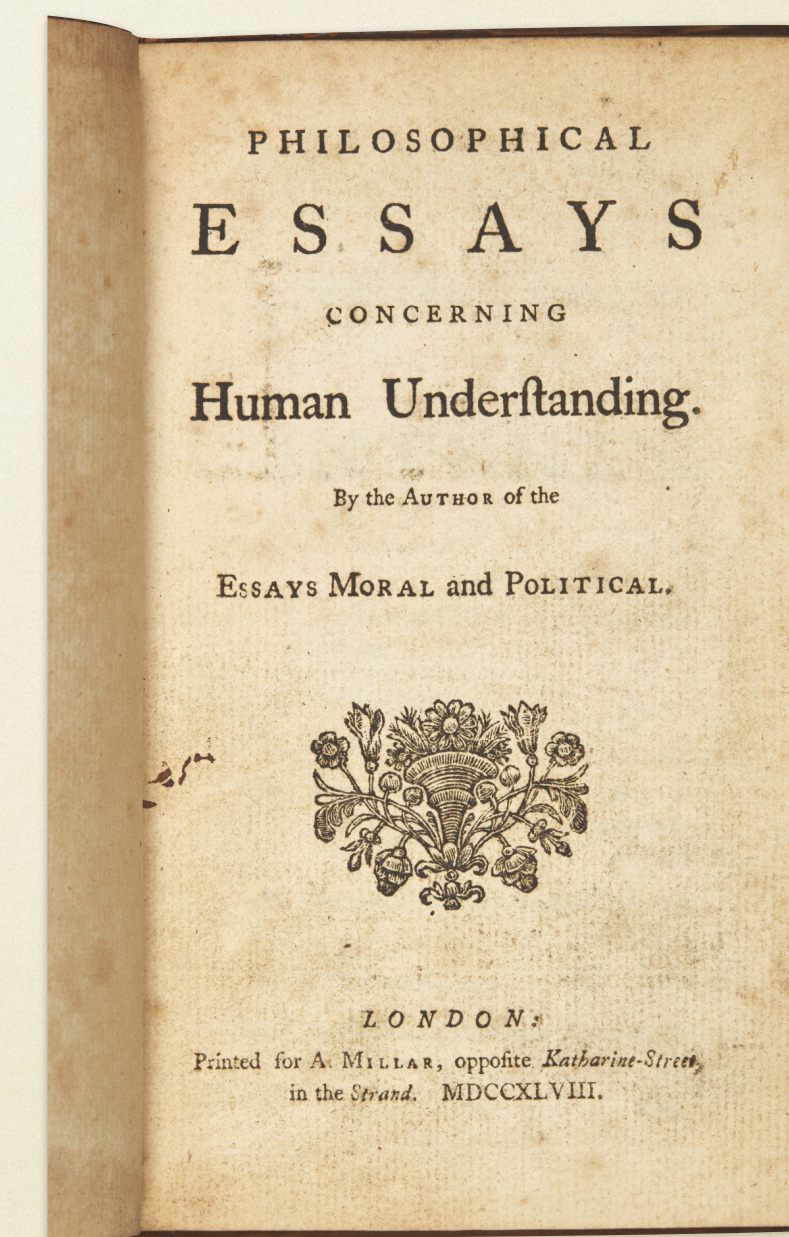
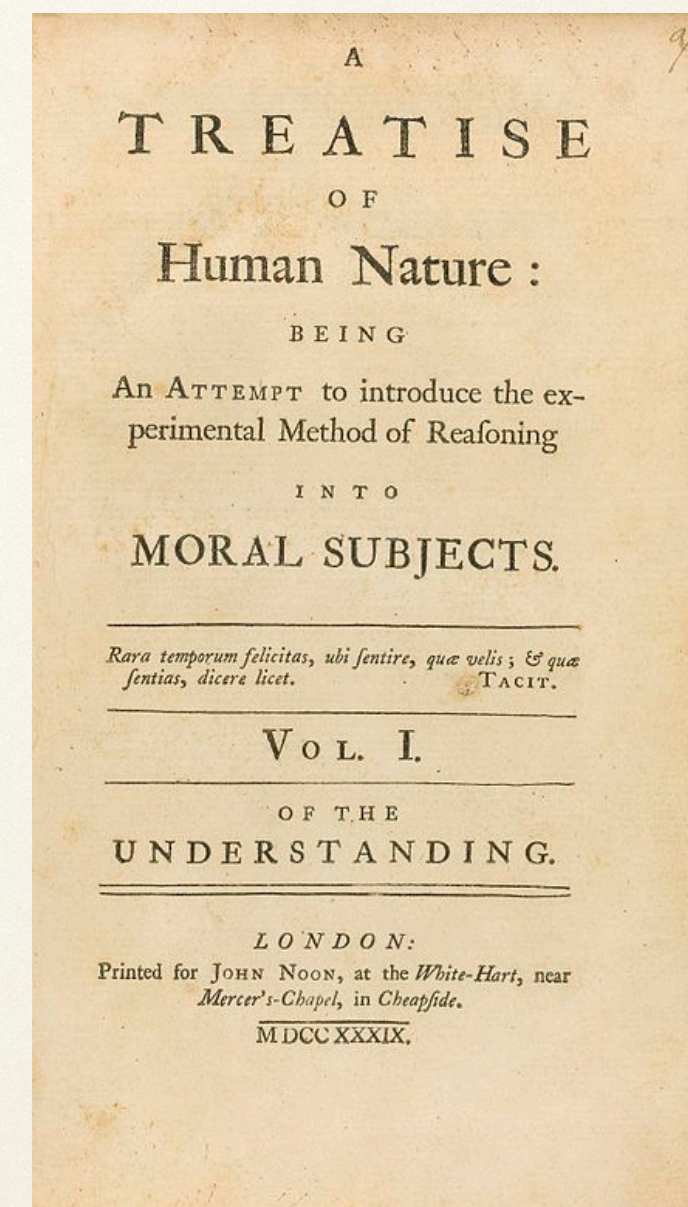
Yours sincerely
David Hume

-
- Psychické obsahy - **percepce** - dělí dle síly a živosti
 - **imprese** - živé percepce
 - **ideje** - slabší percepce, které jsou kopiemi našich impresí
 - Pomocí paměti a obraznosti je možné jednoduché ideje spojovat ve složené.
 - Pouze tři typy spojení (asociací)
 - **podobnost**
 - **sousednost** (dotyk) **v čase a místě**
 - **vztah příčiny a následku**

-
- A faded, grayscale portrait of David Hume, a Scottish philosopher, economist, and historian. He is shown from the chest up, wearing a dark coat over a white cravat and a patterned waistcoat. His hair is powdered and styled in a large, curly wig. The portrait is positioned on the left side of the slide, partially overlapping the text area.
- Vztah **příčiny a následku** je ovšem záležitostí **zvyku**, nikoli rozumové úvahy.
 - Skutečnou příčinou určitých jevů si nemůžeme být jistí.
 - Kauzální vztahy se v mysli vytváření na základě toho, že dvě percepce po sobě následují s určitou pravidelností.
 - Příčinnost je pouze návykem mysli.

• dílo:

- **Pojednání o lidské přirozenosti** (A Treatise on Human Nature, Being an Attempt to Introduce the Experimental Method of Reasoning into Moral Subjects, 1739-40)
- **Zkoumání lidského rozumu.** (An Enquiry Concerning Human Understanding, 1748)

Cicero

106 - 43 př. n. l.

Hobbes

1588 - 1679

Lock

1632 - 1704

Malebranche

1638 - 1715

Newton

1642 - 1727

Bayle

1647 - 1706

Berkeley

1685 - 1753

Hutcheson

1694 - 1746

A. Smith

1723 - 1790

Rousseau

1712 - 1778

David Hume

1711 - 1776

Voltaire

1694 - 1778

Reid

1710 - 1796

Rousseau

1712 - 1778

A. Smith

1723 - 1790

Kant

1724 - 1804

Hamann

1730 - 1788

Gibbon

1737 - 1794

Madison

1751 - 1836

Hamilton

1755 - 1757

Jefferson Paine

1743 - 1826 1737 - 1809

James

1842 - 1910

Schopenhauer

1788 - 1860

J.S. Mill

1806 - 1873

Keynes

1883 - 1946

Marx

1818 - 1883

Husserl

1859 - 1938

Einstein

1879 - 1955

Russell

1872 - 1970

Borges

1899 - 1986

Popper

1902 - 1994

Ayer

1910 - 1989

Mackie

1917 - 1981

Blackburn

1944 -

Fodor

1935 - 2017

Chomsky

1928 -

Sobel

1929 - 2010

Dennett

1942 -

Deleuze

1925 - 1995

JAMES MILL

(6. DUBNA 1773, NORTHWATER BRIDGE – 23. ČERVNA 1836, LONDÝN)

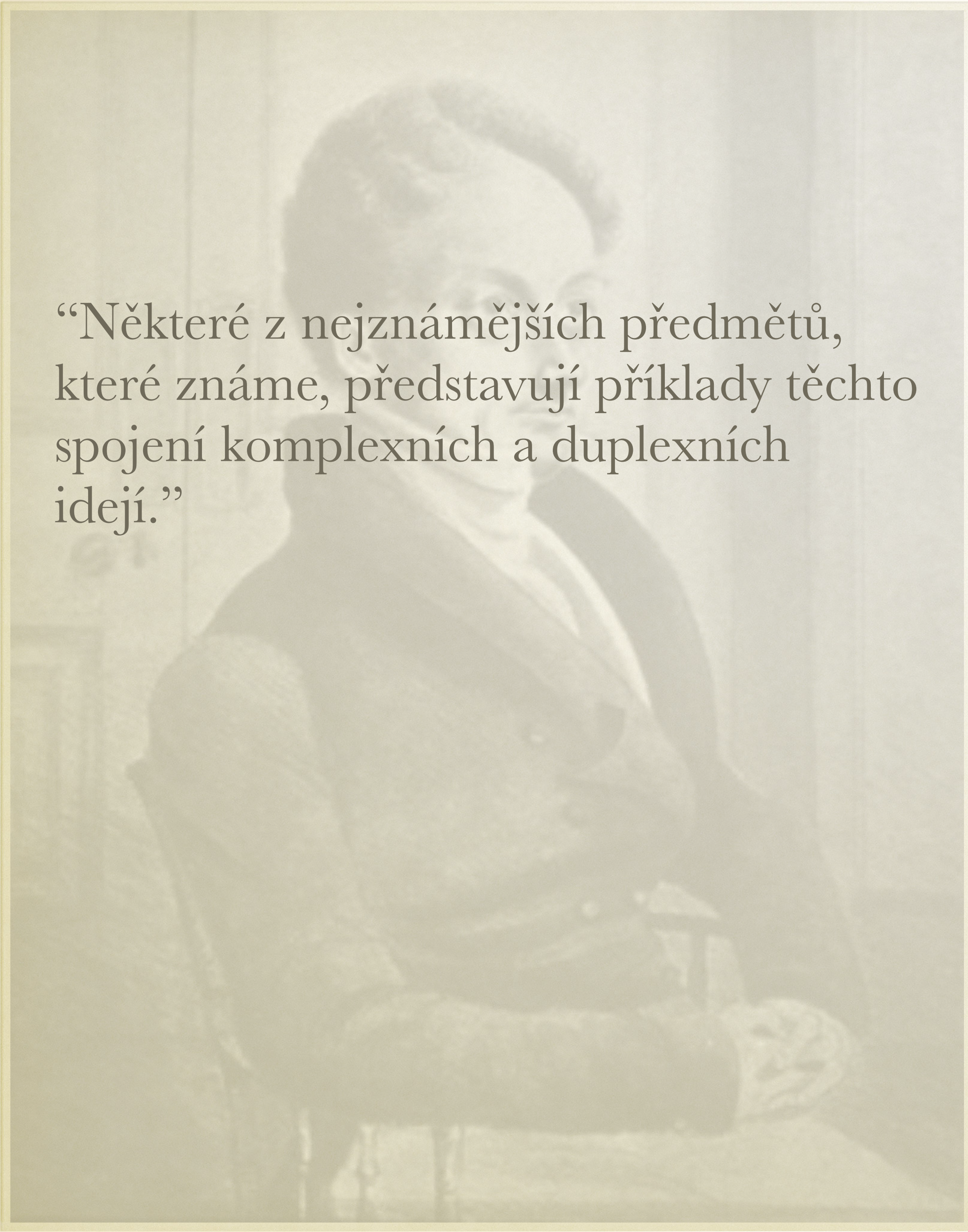
- Narodil se v rodině obuvníka a malého farmáře, rodiče (matka) pro něj chtěli prvotřídní vzdělání.
- Vysvěcen na kněze - dospěl k ateizmu.
- Skotský historik, ekonom a politický teoretik a filozof
- Přišel s vlastní verzí asocianismu. Veškeré asociace tvoří pouze časová souběžnost nebo blízkost dvou zážitků. Složené ideje jsou jen pospojováním jednodušších.

R. Watson:

“toto přivádí asociace jako nauku k vrcholu logické, mechanické a molekulární jednoduchosti

James Mill

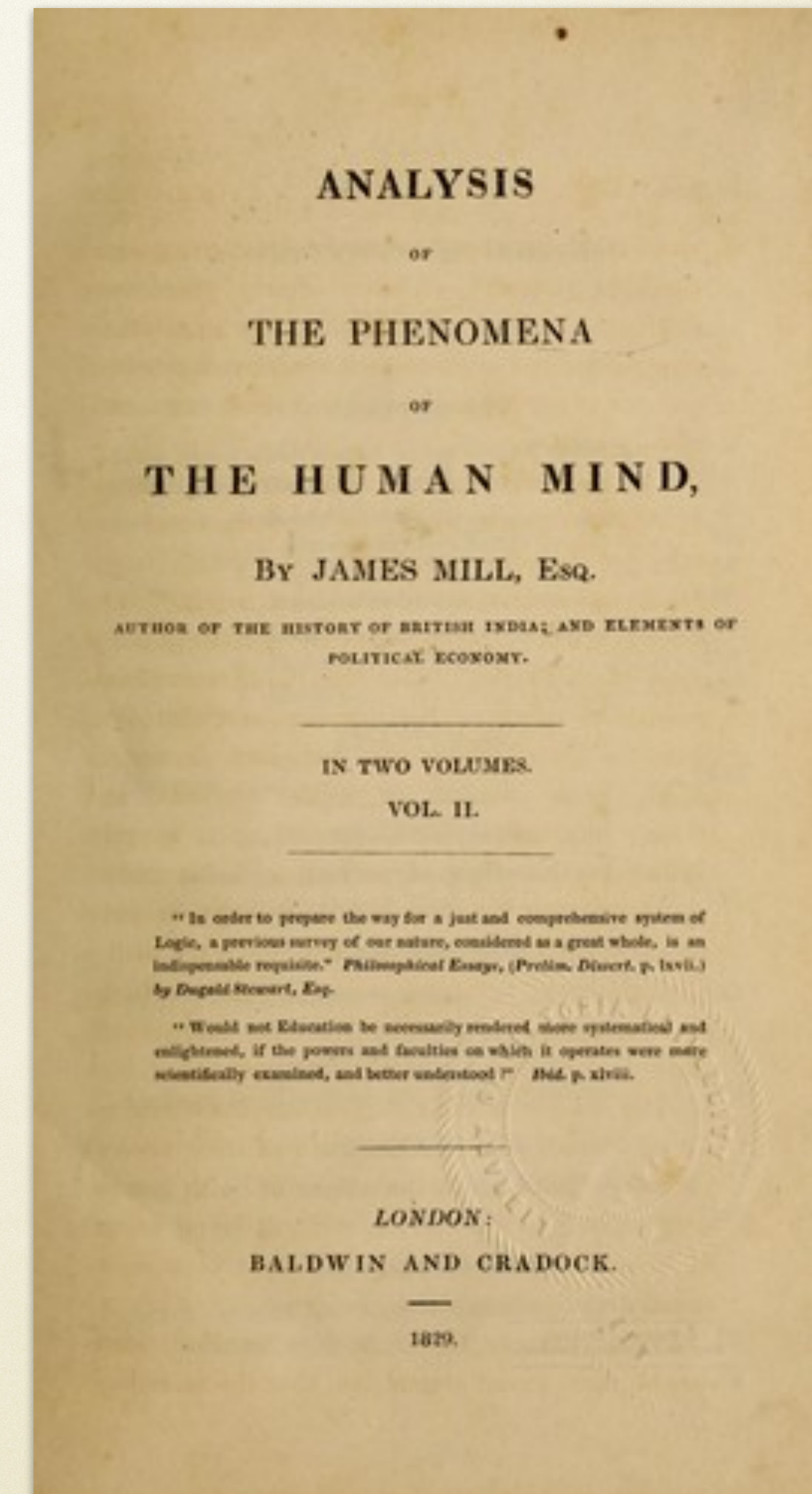

“Některé z nejznámějších předmětů, které známe, představují příklady těchto spojení komplexních a duplexních idejí.”

“Cihla je jedna komplexní představa, malta je druhá komplexní představa; tyto představy spolu s představami polohy a množství tvoří mou představu zdi. Moje představa prkna je komplexní představa, moje představa krokve je komplexní představa, moje představa hřebíku je komplexní představa. Ty, spojené se stejnými idejemi polohy a množství, tvoří mou duplexní ideu podlahy. Stejně tak moje komplexní představa skla, dřeva a dalších tvoří mou duplexní představu okna; a tyto duplexní představy, spojené dohromady, tvoří mou představu domu, která se skládá z různých duplexních představ. Kolik komplexních neboli duplexních idejí je sjednoceno v ideji nábytku? Kolik jich je ještě více v představě zboží? Kolik dalších je v ideji zvané Cokoliv?”

- dílo:

- **Analýza fenomenů lidské mysli** (Analysis of the phenomena of the human mind, 1829)

Hartley
1705 - 1757

Bentham
1748 - 1832

Stewart
1753 - 1828

Ricardo
1772 - 1823

James Mill
1773 - 1836

Thompson
1775 - 1833

J.S. Mill
1806 - 1873

Brentano
1838 - 1917

JOHN STUART MILL

(20. KVĚTNA 1806 LONDÝN, VELKÁ BRITÁNIE – 8. KVĚTNA 1873 AVIGNON, FRANCIE)

- Otec jej driloval i 5 hodin denně. Od tří let se učí řečtinu, od 8 latinu, logiku, matematiku, přírodní vědy a ekonomii.
- V osmnácti letech se popsal jako “logický stroj”, v jednadvaceti jej postihla vážná duševní krize.
- 1827 - 57 úředník Východoindické společnosti
- 1830 - zamiloval se do Harriet Taylorové.
- 1850 svatba

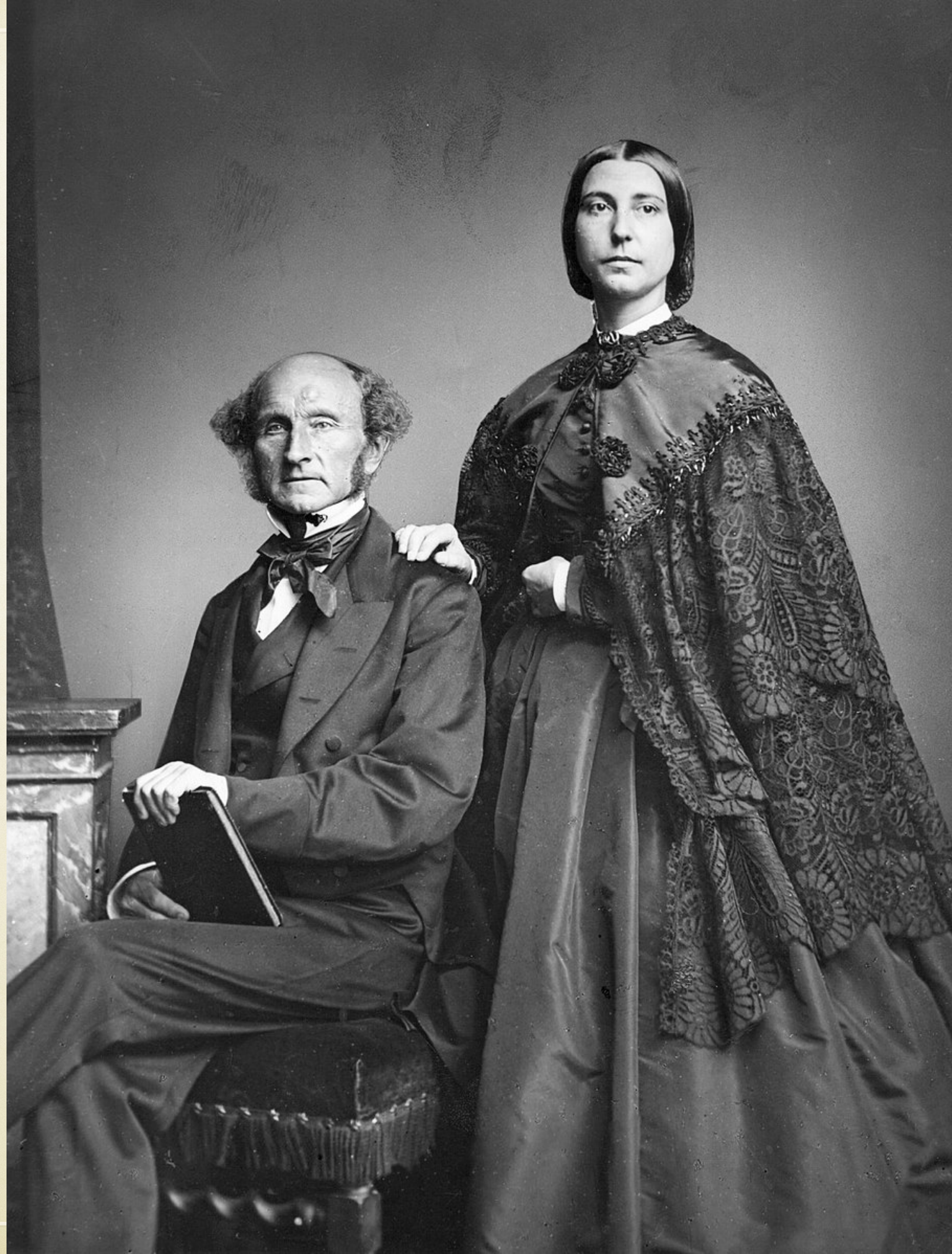

J. S. Mill

Auto-ikona Jeremyho Benthama ve vitrině na chodbě Londýnské univerzity

Jeremy Bentham na zasedání akademické rady v roce 2012

- Duševní chemie, mysl provádí tvořivou syntézu mentálních elementů.
- Složité ideje jsou podobné chemické sloučenině - mají jiné vlastnosti než její jednotlivé prvky.
- orientace asocianismu k experimentální psychologii
- metody induktivního myšlení (tzv. Millovy metody)

James Mill
1773 - 1836

MILLOVY KÁNONY

INDUKTIVNÍ METODY PRO ZKOUMÁNÍ KAUZÁLNÍCH VZTAHŮ

1. **metoda shody:** jediná společná okolnost dvou nebo více jevů je považována za příčinu nebo účinek daného jevu;

ABCD se vyskytují společně s wxyz
AEFG se vyskytují společně s wtuv

Proto je A příčinou nebo následkem w.

2. **metoda rozdílu:** jediná okolnost, kterou se liší dva případy, mající jinak všechny vlastnosti společné, je příčinou nebo účinkem daného jevu;

ABCD se vyskytují společně s wxyz
BCD se vyskytují společně s xyz

Proto je A příčina nebo následek nebo část příčiny w.

3. **metoda sdružených změn:** mění-li se jeden jev spolu se změnami druhého, zatímco se ostatní okolnosti nemění, je mezi těmito jevy kauzální souvislost;

ABC se vyskytují společně s xyz
ADE se vyskytují společně s xv
FG se vyskytují s yw

Proto je A příčina nebo následek nebo část příčiny x.

4. **metoda zbytků:** odejmeme-li z jevu část známou na základě dřívějších induktivních závěrů jako účinek předchozích jevů, je zbytek tohoto jevu účinkem zbývajících předchozích jevů.

ABC se vyskytují společně s xyz
B je známo, že je příčinou y
C je známo, že je příčinou z

Proto A je příčina nebo následek x.

5. **metoda doprovodných variací:** pokud se mění nějaká hodnota jevu, mění se v tandemu nějaká hodnota jevu druhého

ABC se vyskytují společně s xyz
Výsledkem $A \pm BC$ je $x \pm yz$.

Proto jsou A a x kauzálně spojeny

• výběr z díla:

• **System deduktivní a induktivní logiky,**
(A System of Logic, Ratiocinative and Inductive, 1843)

• **O svobodě,**
(On Liberty, 1859)

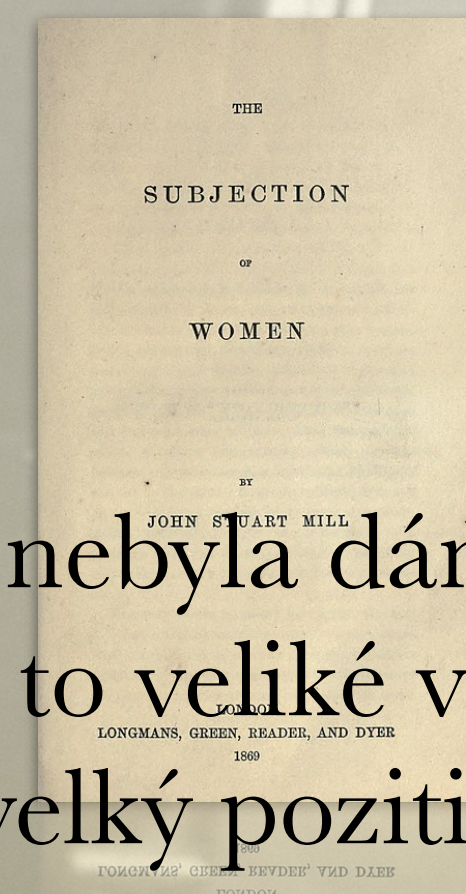
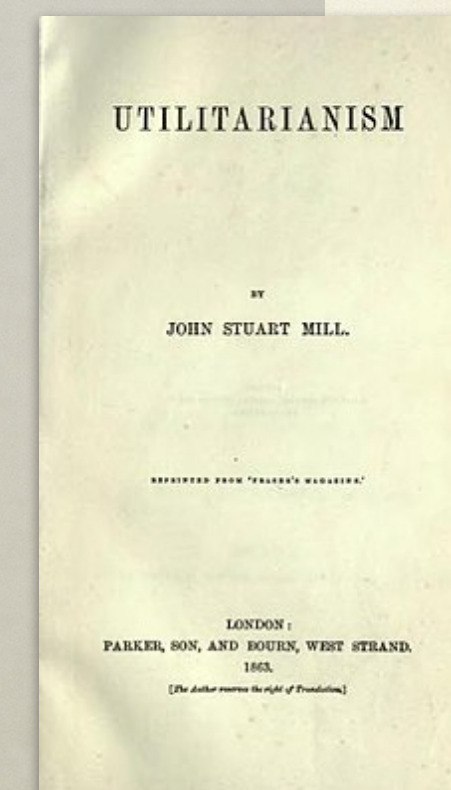
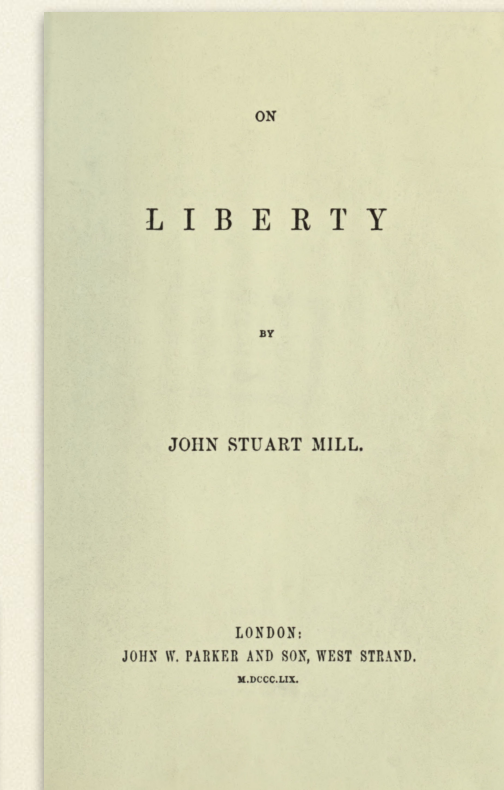
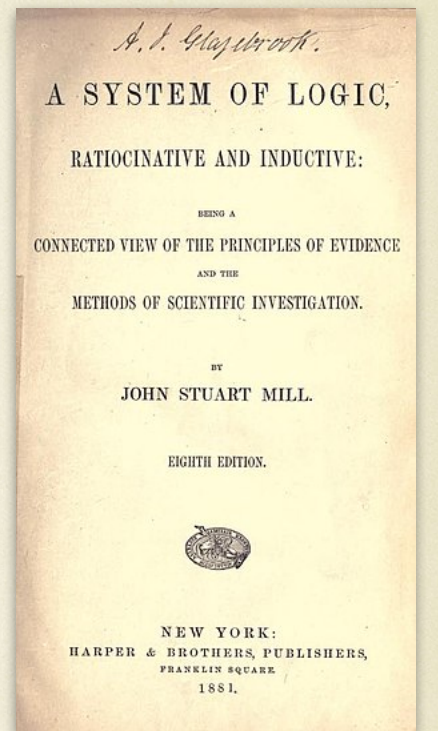
• **Utilitarismus,**
(Utilitarianism, 1861)

• **Poddanství žen,**
(The Subjection of Women, 1865)

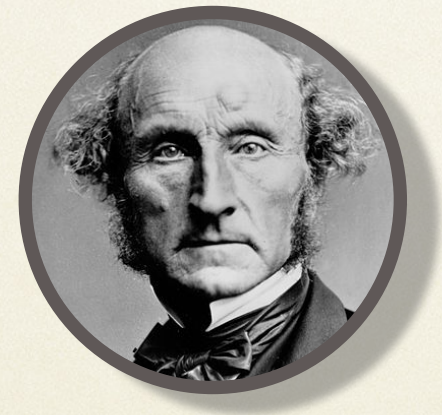
// Nemůžeme vědět čeho jsou ženy schopny, protože jim nikdy nebyla dána možnost využít své schopnosti.

// Pokud by nastala rovnováha mezi muži a ženami přineslo by to veliké výhody nejen pro ženy.

Osvobozením nápadů a potenciálu poloviny populace by mělo velký pozitivní dopad na vývoj celého lidstva

Platon ,Aristoteles, Socrates, Demosthenes, Epicures, T. Akvínský, Hobbes, Locke, Hume, Babbage, Berkeley, Bentham, Place, J.S.Mill, J. Hardy, Smith, Senior, Ricardo, Tocqueville, Humboldt, Goethe, Bain, Guizot, Comte, Saint-Simon, Warren, Marmontel, Wordsworth, Coleridge, Herder, Sismondi

John Stuart Mill
1806 – 1873

Russell, Crisp, Weber, Sidgwick, Rawls, Gasset, Heydel, Masaryk

ALEXANDER BAIN

(1818 - 1903)

- první psycholog, poslední filozof-psycholog
- Založil první psychologický časopis **Mind** (1876).
- Obohatil psychologii o **fyziologické prvky**.
- původce **psychofyzického paralelismu**
- **Smysly a intelekt** (1855) a **Emoce a vůle** (1859)
- jasně vymezené zákony asociace: zákon doteku (společného výskytu) a podobnosti

HERMANN EBBINGHAUS

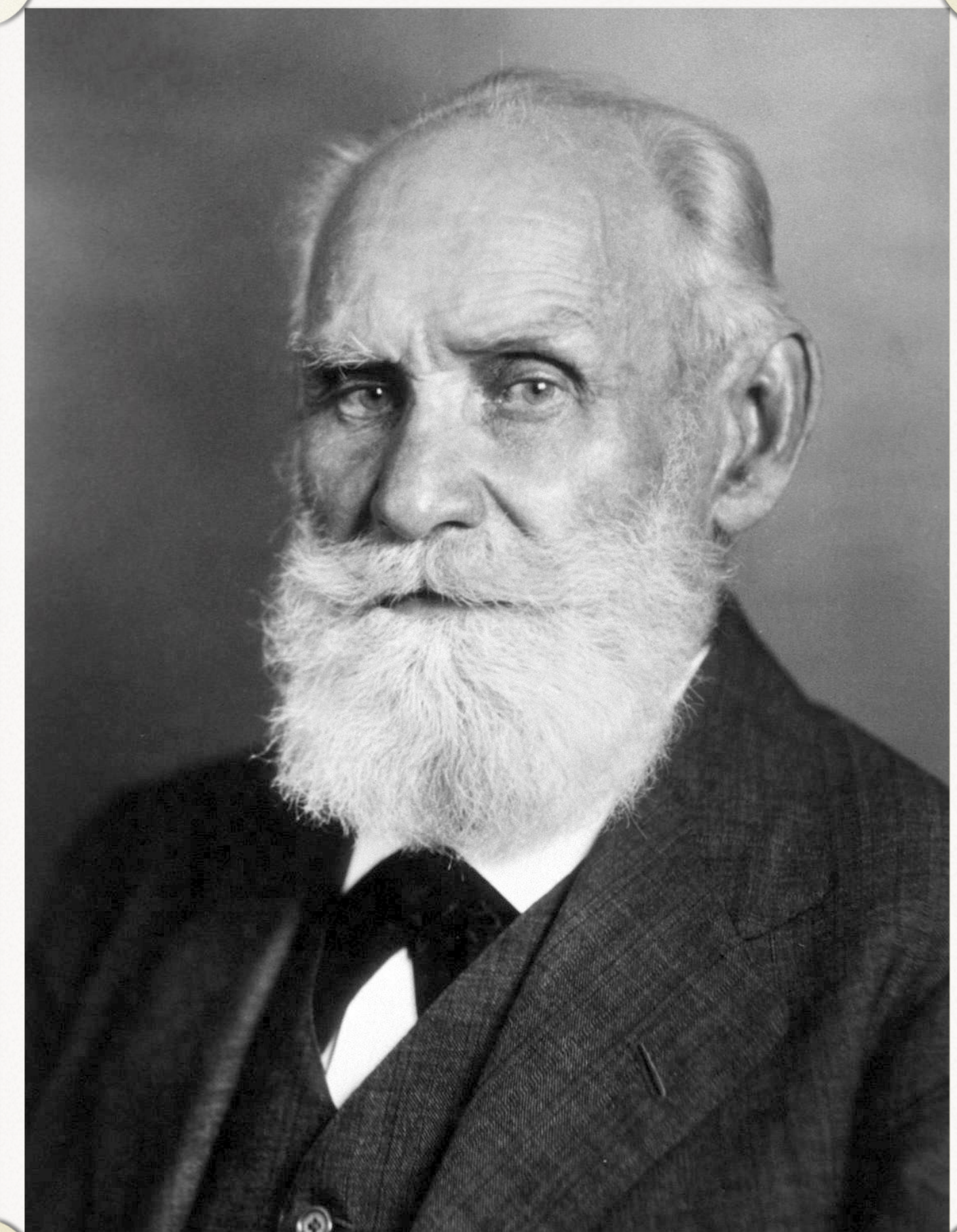
(1850-1909)

- Provedl první důkladnou a systematickou empirickou studii asociací – výzkum paměti pomocí bezesmyslných slabik.
- první laboratorní aplikace striktně asocianistických principů na poli psychologie učení

IVAN P. PAVLOV (1849-1936)

- fyziolog, výzkum trávení - vylučování trávicích šťáv v průběhu přijímání potravy
- Pověšiml si slinění u psů i bez přítomnosti přímého podnětu potravy – objevil **podmíněný reflex**.

- Podmiňování vysvětloval nikoli pomocí asociací, ale fyziologicky.

- **zákony podmiňování**

- časové řazení
- vyhasínání
- zobecnění
- diferenciacce

VLADIMÍR M. BECHTĚREV (1857-1927)

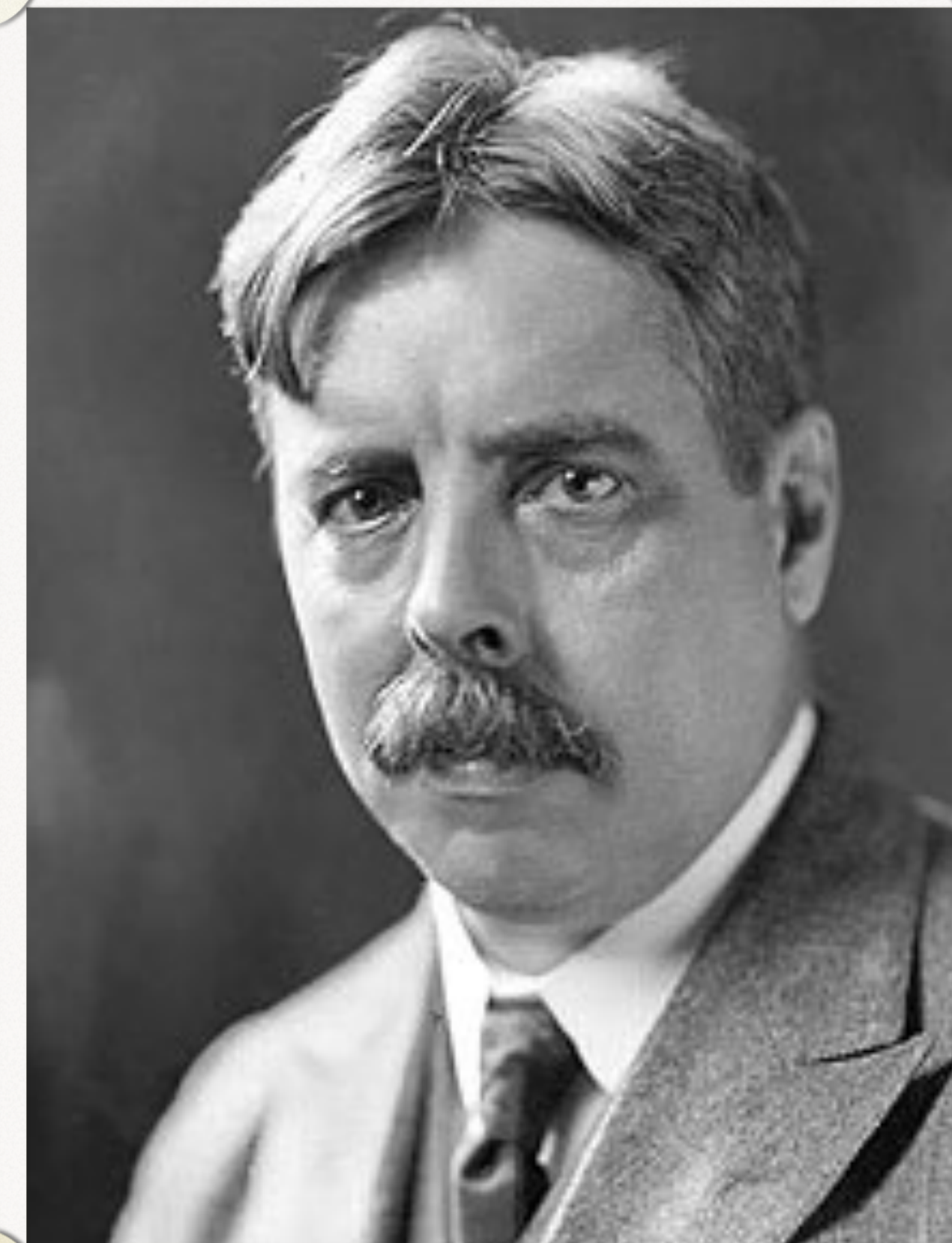
- asociační reflex
- motorická podmíněná reakce
- podobné závěry jako Pavlov

EDWARD LEE THORNDIKE

(1874-1949)

- čistě asocianistický způsob uvažování
- téma dizertace - instiktivní a inteligentní chování drůbeže
- **Experimentálně** zkoumal **procesy učení u zvířat**.
- Bludiště se 3 slepými uličkami a jednou vedoucí ven a k jídlu a vodě - kuře se postupně zlepšovalo – podle Thorndika nikoli díky inteligenci, ale díky tomu, že ty náhodně zvolené činnosti, které vedly k úspěchu, způsobovaly uspokojivý stav, který tuto činnost posiloval.

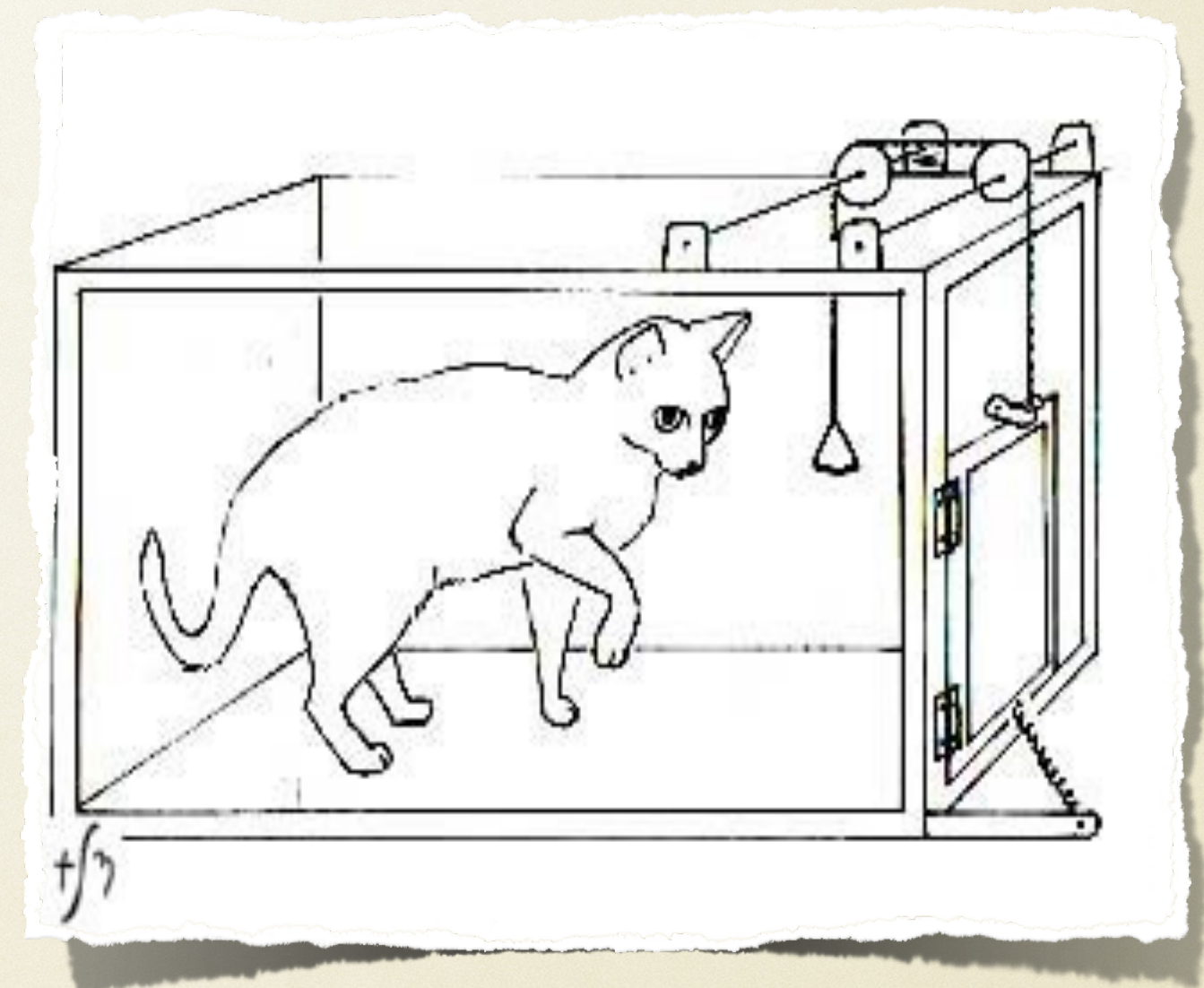

PHOTOGRAPHED BY
K.M. DALLENBACH

EDWARD LEE THORNDIKE

(1874-1949)

- výzkum s kočkami
 - 15 skříněk
 - z některých mohly uniknout lehce
 - z jiných až po složité kombinaci úkonů
- Thorndikovy závěry;
 - kočky se naučily dostávat ze skřínky tak, že postupně vylučovaly neúspěšné postupy a nacházely **spojitosti mezi vhodným postupem a vytouženým cílem.**

TEORIE KONEKCIONISMU

- zákony učení
 - **zákon účinku** (efektu)
 - **zákon cviku**
- Teorie konekcionismu položila **základy behaviorismu** a zavedla experimenty se zvířaty jako převládající metodu.

KRITIKA KONEKCIONISMU

- elementarismus
- učení pokus-omyl
- zákon účinku
- mechanistický determinismus

VLIV ASOCIANISMU NA DALŠÍ ROZVOJ PSYCHOLOGIE

- rozvoj teorií učení (behavioristické i neobehavioristické)
- započal systematický laboratorní výzkum zvířecího učení
- pokračoval pavlovovský výzkum podmíněných reflexů

ZAŘAZENÍ ASOCIANISMU VZHLEDEM K WATSONOVÝM PRESKRIPTIVNÍM DIMENZÍM

- **4 klíčové dimenze**
 - empirismus
 - molekularismus
 - determinismus
 - kvantitativní přístup

DOPLŇUJÍCÍ LITERATURA

- Aristoteles (ca. 350 BC). On sense and the sensible.
- Locke, John (1689). An essay concerning human understanding.
- Berkeley, George (1710). A treatise concerning the principles of human knowledge.
- Berkeley, George. (1732). An essay towards a new theory of vision
- Hume, David (1739). A treatise of human nature.
- Hume, David (1748). A enquiry concerning human understanding.
- Ebbinghaus, Hermann (1913). Memory: A contribution to experimental psychology
- Pavlov, Ivan P. (1924). Lectures on the work of the cerebral hemispheres

DOPLŇUJÍCÍ LITERATURA

- Thorndike, Edward L. (1911). Animal intelligence.
- Thorndike, Edward L. (1910). The contribution of psychology to education. *Journal of Educational Psychology*, 1, 5-12.
- Thorndike, Edward L. & Woodworth, Robert S. (1901a). The influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions (I). *Psychological Review*, 8, 247-261.
- Thorndike, Edward L. & Woodworth, Robert S. (1901b). The influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions: II. The estimation of magnitudes. *Psychological Review*, 8, 384-395.
- Thorndike, Edward L. & Woodworth, Robert S. (1901c). The influence of improvement in one mental function upon the efficiency of other functions: III. Functions involving attention, observation, and discrimination. *Psychological Review*, 8, 553-564.